

§ 1 Justering av protokoll

Protokollet för den 26 september justerades.

§ 2 Anmälan om fördröjt svar på interpellation

Följande skrivelse hade kommit in:

Interpellation 2025/26:62

Till riksdagen

Interpellation 2025/26:62 Generella alkoholförbud på skyddade boenden

av Helena Vilhelmsson (C)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 18 november 2025.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 16 oktober 2025

Socialdepartementet

Camilla Waltersson Grönvall (M)

Enligt uppdrag

David Oredsson

Expeditionschef

§ 3 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

Propositioner

2025/26:31 och 32 till finansutskottet

2025/26:34 till justitieutskottet

Motion

2025/26:3815 till socialutskottet

EU-dokument

COM(2025) 590 till skatteutskottet

Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 11 december.*

§ 4 Ärenden för bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Kulturutskottets betänkande

2025/26:KrU2 En lag om public service och riktlinjer för verksamheten 2026–2033

Socialförsäkringsutskottets betänkande

2025/26:SfU6 Bättre verktyg för kontroll – uppgiftsinhämtning inom socialförsäkringen och ekonomiskt bistånd

Socialutskottets betänkande

2025/26:SoU5 Åtgärder för en effektiv och patientsäker anslutning till den nationella läkemedelslistan

Utbildningsutskottets utlåtande

2025/26:UbU5 Subsidiaritetsprövning av kommissionens förslag till förordning om säkerhet, resiliens och hållbarhet i rymdverksamhet i Europeiska unionen

Finansutskottets utlåtande

2025/26:FiU16 Subsidiaritetsprövning av kommissionens förslag till nytt system för Europeiska unionens egna medel för perioden 2028 och framåt

*Svar på
interpellationer*

§ 5 Svar på interpellation 2025/26:32 om en svensk maffialag

Anf. 1 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Herr talman! Teresa Carvalho har frågat mig om jag och regeringen avser att agera för att införa en svensk maffialag. Det raka svaret är: Ja, det gör vi redan.

Bakgrunden är välkänd. Den organiserade brottsligheten är ett av vår tids allra största samhällsproblem. Mellan 2012 och 2022 mer än tredubblades det dödliga skjutvapenvåldet i Sverige. Den kriminella ekonomin bedöms av myndigheterna omsätta 100–150 miljarder kronor om året. Rekryteringen av barn trycks allt längre ned i åldrarna.

Under alldeles för många år gjordes alldeles för lite. Åtta år av socialdemokratisk passivitet och senfärdighet har lett oss dit där vi är i dag.

Regeringens strategi för att trycka tillbaka den organiserade brottsligheten och återupprätta tryggheten i Sverige handlar lite förenklat om tre saker: att slå hårt mot det grova våldet, att strypa den kriminella ekonomin och att bryta rekryteringen av barn och unga till gängen.

Konkret handlar det om att göra sådant som varit framgångsrikt i andra jämförbara länder som har bekämpat maffia och liknande kriminella nätverk och att utforma nya verktyg och nya gänglagar på ett sådant sätt att de fungerar i praktiken och kan få kraftfull effekt i vår svenska rättsordning.

Vi har under de här åren kraftigt utökat resurserna till rättsväsendet: Anslagen under åren 2023–2028 beräknas öka från totalt 60 till 108 miljarder kronor – en ökning med 57 procent.

Vi har gett brottsbekämpningen nya verktyg såsom preventiva tvångsmedel, preventiva vistelseförbud, säkerhetszoner, anonyma vittnen, ökad kamerabevakning och bättre möjligheter att använda biometri.

Vi har med inspiration från bland annat Italiens kamp mot maffian infört nya kraftiga möjligheter att förverka kriminellas tillgångar utan att gå via lagföring.

Vi genomför stora reformer av det brottsförebyggande arbetet.

Från och med den 1 oktober kan polisen använda hemliga tvångsmedel preventivt mot de kriminella nätverken och även mot barn under 15 år, allt i syfte att komma åt de gängtoppar som styr och ställer i bakgrunden.

Vi har rivit sekreteshinder och infört en ny socialtjänstlag, som är förebyggande till sin karaktär. Vi bereder nu förslag om nya ingripande verktyg för socialtjänsten, som det så kallade mellantvånget och användning av elektronisk övervakning, alltså fotboja, för att övervaka barn i riskzonen.

Vi ser att det spelar roll vad vi gör; nya gänglagar, ökade resurser och nya arbetssätt biter. Antalet dödsskjutningar har gått ned sedan 2022. Vi ser en högre uppläring av dödsskjutningarna. Dessutom förebyggs och förhindras allt fler grova våldsbrott.

Men vi befinner oss som land fortsatt i ett mycket allvarligt läge. Konfliktnivåerna i de kriminella nätverken är höga. Våldskapitalet är omfattande. Hänsynslösheten är stor. Och risken för nya våldsdåd är latent. Därför är det alldeles självklart att vi måste fortsätta hålla upp trycket för att komma åt den organiserade brottsligheten.

Vi anpassar nu straffrätten till en ny verklighet, och vi gör det i hög grad utifrån praktiska erfarenheter i länder som Italien, Danmark och andra som liknar oss.

Redan i januari förra året dubblade vi minimistraffen för bland annat grova vapenbrott, brott mot tillståndsplikten för explosiva varor, vapen smuggling och smuggling av explosiva varor – ändringar som gick rakt mot den organiserade brottsligheten.

Nu utvidgar vi de så kallade osjälvständiga brottsformerna i syfte att komma åt fler som på olika sätt bidrar till gängens brottslighet. Denna lagrådsremiss beslutades om i går.

Vi arbetar också med utredningsförslag som innebär att gängkriminella ska kunna få dubbla straff. Vi arbetar även för att kriminalisera deltagande i kriminella gäng – något som antligen blir möjligt eftersom vi har fått majoritet för en kommande grundlagsändring. Utredningen som ser över en sådan kriminalisering ska bland annat göra jämförelser med andra länders regleringar, till exempel den amerikanska så kallade RICO-lagstiftningen.

Utöver detta vill jag lyfta fram den aktuella skärpningen av näringsförbudet, så att den som har gjort sig skyldig till organiserad eller systematisk brottslighet, oavsett om personen bedrev eller hade anknytning till näringsverksamhet vid brottstillfället, ska kunna meddelas näringsförbud.

Regeringen har även aviserat att vi avser att pröva en särslagstiftning mot gängkriminella, och vi kommer att återkomma till den närmare inbörden av detta.

Sammantaget har regeringen alltså redan fått på plats och förbereder en lång rad lagstiftningsförslag som är specifikt utformade för att komma åt de kriminella nätverken. Jag hoppas på brett stöd för alla de reformer som regeringen nu och framöver lägger på riksdagens bord.

Anf. 2 TERESA CARVALHO (S):

Herr talman! Jag är helt överens med justitieministern om att gängkriminaliteten är ett av våra största samhällsproblem i dag och att mycket mer måste göras.

Även om polisen har blivit alltmer effektiv i sitt arbete och skjutningarna har gått ned är de fortsatt på mycket höga nivåer. Jag besökte i går Gävle, som nyligen drabbades av en fruktansvärd tragedi då en 13-åring sköt sex oskyldiga personer sent en fredagsnatt.

Dessutom ökar sprängningarna rejält. Vi ser nu också hur gängen börjar använda sig av brandattacker. Våldsnivåerna fortsätter med andra ord att vara mycket höga, men formerna varierar desto mer. Bakom våldet finns en växande organiserad och rent maffialiknande brottslighet som äter sig in i näringslivet och välfärden. Det är uppenbart att ingen regering, vare sig den förra eller den nuvarande, har lyckats bekämpa den.

Jag vill ändå så här inledningsvis i debatten, herr talman, berömma justitieministern. Jag tycker att han och regeringen gör väldigt mycket som är bra när det kommer till brottsbekämpningen, inte minst av den gängrelaterade brottsligheten. Det finns faktiskt ingenting som Gunnar Strömmer säger här i sitt svar som vi socialdemokrater inte står bakom.

Det vi är desto mer oense om är vikten av det förebyggande arbetet och behovet av riktigt tidiga insatser. Men därutöver är det egentligen bara en sak som vi socialdemokrater saknar, nämligen en svensk maffialag.

Idén bakom en svensk maffialag kommer framför allt från USA. Men liknande lagstiftning finns också i andra länder: Italien, Irland och Nederländerna. En svensk maffialag är ett förslag som vi socialdemokrater utarbetade och presenterade 2023 och som vi har sökt stöd för alltsedan dess. Men Tidöpartierna har konsekvent röstat ned förslaget här i Sveriges riksdag.

Nu säger Gunnar Strömmer att man redan gör detta. Det är helt enkelt inte sant, vill jag mena. Jag ska förklara varför.

Det vi socialdemokrater vill se i en svensk maffialag, utöver kriminalisering av deltagande i gäng och dubbla straff för gängkriminella, är ett kollektivt straffansvar för de kriminella sammanslutningarnas brottsliga verksamhet. Vi vill se särskilda maffiaenheter inom polis och åklagare, begränsningsåtgärder som kontakt- och reseförbud för gängkriminella och ett mer välutvecklat kronvitnesssystem som ger incitament att ange dem som är högre upp i den kriminella hierarkin. Vi vill se en ny nivå i straffskalan för grov organiserad ekonomisk brottslighet.

Vi vill utreda möjligheten att åtala juridiska personer för att bättre kunna stoppa maffians näringsverksamhet och utnyttjande av välfärden samt för att konfiskera deras företag. Därtill vill vi införa en förverkandefond så att de kriminellas brottsvinster inte bara beslagtogs utan också går tillbaka till brottsutsatta områden.

Förslaget skulle göra stor skillnad i kampen mot gängen och den organiserade brottsligheten.

Jag har uppfattat det som att Sverigedemokraterna i olika sammanhang har gjort positiva uttalanden om att införa en svensk maffialag. Jag har mer förstått det som att de känner sig bakbundna inom ramen för Tidösamarbetet, och jag kan därför inte dra någon annan slutsats än att det är Moderaterna och Gunnar Strömmer som håller emot.

Var är det skon klämmer? Vad är motivet till att inte ta förslaget om en svensk maffialag vidare?

Anf. 3 LARS ISACSSON (S):

Herr talman! Jag vill börja med att tacka Teresa Carvalho för möjligheten att debattera frågan om en svensk maffialag, och jag vill också tacka justitieminister Gunnar Strömmer för svaret.

Det är bra att vi har en debatt om en svensk maffialag. Vi är nog många här som känner att vi behöver växla upp kampen mot den organiserade brottsligheten.

Men justitieministerns svar innehöll, precis som Teresa Carvalho sa, mycket som vi socialdemokrater står bakom. Det gäller sådant som vi initierade, genomförde eller påbörjade redan under den förra regeringen, bland annat lagstiftningen om förverkande av brottsvinster, ökade resurser till rättsväsendet och nya verktyg mot den kriminella ekonomin.

Jag brukar få höra att det under de åtta åren med den förra regeringen inte gjordes någonting. Därför har jag bett riksdagens utredningstjänst att titta på de propositioner som regeringen har lagt fram och var de har initierats. Jag kan konstatera att fjärde året in på mandatperioden är, enligt riksdagens utredningstjänst, 75 procent av de propositioner som har lagts fram i justitieutskottet initierade av den förra S-regeringen. Det är bra, och det visar på komplexiteten och vikten av att jobba uthålligt. Men jag är också lite trött på bilden av att den förra regeringen inte gjorde någonting.

Jag skulle önska fler svar på det som är nytt i vårt förslag. Teresa Carvalho lyfte fram kollektivt straffansvar, särskilda maffiaenheter, ett kronvitnesssystem och en förverkandefond.

Justitieutskottet besökte Rom och Neapel i Italien i förra veckan. Där fick vi ta del av en del nya saker som inte har tagits upp tidigare. Vi behöver titta på dessa saker. Polizia, Guardia di Finanza och Carabinieri samt domare och åklagare tittar på Sverige med en viss skepsis. De undrar hur vi kan tillåta att så mycket pengar försvinner från välfärden och i upphandlingar.

I Italien har nu införts ett system med certifikat där man ska visa att man är antimaffia för att kunna göra affärer med staten, regioner eller kommuner. Det skulle vara något att titta på för framtiden. I Sverige finns lagen om offentlig upphandling, och det upphandlas för närmare 1 000 miljarder per år. Hur kan vi få bättre kontroll över upphandlingar?

Jag förstår att justitieministern får ta frågan på uppstuds, men hur ser ministern på värdet av att utreda ett svenskt certifikatsystem för offentliga affärer för att stoppa företag med kopplingar till kriminalitet, organiserad brottslighet och maffia redan innan de får kontrakt?

Prot. 2025/26:21
17 oktober

Svar på
interpellationer

Anf. 4 MATTIAS VEPSÄ (S):

Herr talman! Jag tackar Gunnar Strömmer för att ha kommit till kam-maren och Teresa Carvalho för en fantastiskt fin möjlighet att få debattera en svensk maffialag.

Man slås av hur nöjd justitieministern framstår i det svar vi har fått i dag. Precis som föregående talare sa är vi överens om att vi kan vara nöjda över en sak, nämligen att det dödliga våldet minskar just nu. Vi socialde-mokrater har varit en del av att lägga fram de förslag, verktyg och reformer som krävs för en sådan utveckling. Men vi vet också, inte minst på grund av den slutsats som Lars Isacson nämnde att hela justitieutskottet drog gemensamt efter veckan i Italien, att det är livsfarligt att vara nöjd.

Det är också anmärkningsvärt att man i debatt efter debatt får en bild av att det finns ett slags idé bland moderater, sverigedemokrater och i re-geringskretsen att år 2022 var år noll i världen och i svensk politik. Ingen-ting var gjort, och sedan är allting gjort.

Det stämmer inte. Precis som tidigare talare har sagt genomfördes ett åttiotital straffskärpningar och fler gick igenom polisutbildningen. Vi ser effekten med fler poliser ute på gator och torg, och vi ser hur samhället har rustats för att starkare stå emot den våldsvåg som har svept över Sverige i över tio år. Vi skulle kunna tänka oss att våldsvågen också kan kopplas till tidigt 10-tal, men nåväl, det är inte vad den här debatten handlar om.

Från Italien fick vi med oss, precis som vi har hört här, att vi ska följa pengarna. Det är otroligt viktigt att följa pengarna. Utöver att lyfta fram maffialagen har vi pekat på att den offentliga upphandlingen i Sverige om-sätter nästan 1 000 miljarder – 900–1 000 miljarder kronor varje år. Det är enormt stora pengar som årligen upphandlas och som oseriösa företag och kriminella i stort sett har fri dragningsrätt på. Så kan vi inte ha det.

Polisen pekar på att 100–150 miljarder omsätts i den kriminella eko-nomin varje år. Här föreslår vi en maffialag för att samlat stärka resurserna från statens sida för att komma åt dessa pengar.

Vi har lagt fram förslag om att ta tillbaka strategiska centrumfastig-heter, strategiska fastighetsköp och domstolsfastigheter som har hamnat i kriminellas händer. Vi har lagt fram förslag om att inte låta gängkriminella driva HVB-hem. Vi har sagt att det är helt horribelt att kriminella tillåts driva vårdcentraler. Nästan dagligen – tyvärr – tar vi i tidningarna del av hur välfärdsinstitutioner som ska skydda våra unga från att hamna i gäng-ens händer med den här regeringen tillåts drivas av kriminella.

Vi behöver ett helhetsgrepp och bredare ansatser för att komma åt den kriminella ekonomin.

För en vecka sedan lades en utredning fram av regeringens egen pro-duktivitetskommission. Där framgår att den offentliga upphandlingen om-sätter dessa miljarder i pengar. Den offentliga sektorn läcker pengar som ett såll. Vågen av ideologisk naivitet och blindhet från Sveriges höger med privatiseringar leder oss in i en situation där det inte råder kontroll. Pro-duktivitetskommissionen säger att om det inte går att garantera en kontroll av varenda krona är slutsatsen att man kanske ska dra tillbaka reformerna och rulla tillbaka privatiseringsvågen som har lett till att HVB-hem drivs av kriminella och att vårdcentraler har hamnat i händerna på oseriösa.

Jag ställer därför följande frågor till Gunnar Strömmer: Är det dags att släppa naiviteten? Varför kan vi inte gemensamt ställa oss bakom en ny svensk maffialag för att brett komma åt kriminaliteten?

Herr talman! Jag tackar interpellanten med adjutanter för möjligheten att diskutera dessa frågor i dag.

Först och främst är det utmärkt att vi diskuterar hur vi kan utveckla politiken för att ytterligare slå mot våldet, strypa den kriminella ekonomin och bryta rekryteringen av barn och unga. Det är också slående att mycket av det vi talar om trots allt är sådant som är kärnan i flera av de stora och breda reformer som nu är på gång.

Det är glädjande att se att utskottet har varit på resa i Italien. Jag är rätt säker på att man där har fått klart för sig att de bärande delarna i den anti-maffialagstiftning som man har arbetat med i Italien – framgångsrikt under rätt svåra omständigheter – är att konfiskera de kriminellas tillgångar, utdöma dubbla straff för gängkriminella, förbjuda deltagande i kriminella organisationer, utveckla kronvitnesssystem och förbjuda maffiakopplade personer att vistas i offentliga miljöer eller på andra platser där de gör stor skada, det vill säga våra preventiva vistelseförbud.

Man kan säga att hela kraften i den omläggning av politiken som vi nu åstadkommer hämtas från erfarenheter i oss närliggande länder. Det är Irland, som nämndes, Italien och Danmark, men det finns fler. Vi skapar en svensk modell utifrån reformer som fungerat väl i länder med likartade problem och rättsordningar som liknar vår.

Det avgörande är vilka problem man vill lösa och hur man kan komma åt dem. De verktygen utvecklar vi med båda ögonen öppna och båda öronen lyssnandes mycket till andra liknande länder med motsvarande bekymmer som vi har.

Flera av de saker som lyfts upp i det som här paketeras som en ny maffialagstiftning är sådant som redan är föremål för antingen genomförande eller utredning. Finns det några saker som sägs som ännu inte är föremål för process? Ja, det finns ett par sådana delar. I den mån det inte redan är omhändertaget kommer vi som sagt att återkomma till ett bredare sär-lagstiftningsgrepp när det gäller gängen. Där kommer ytterligare ett par av de frågor som lyfts upp att vara med.

Jag håller med om att det kanske inte är särskilt produktivt att tjata om historia. Men vi kan trots allt lära oss något av den när vi blickar framåt. Det stora bekymret för Sverige och för den delen för Socialdemokraterna är nog inte att de fyra Tidöparterna i utskottet sa, om man nu får vara lite raljant, att servettskissen när det gäller maffialagstiftningen på en och halv A4-sida med dubbelt radavstånd lades åt sidan med hänvisning till att alla de processerna pågår. Det stora bekymret för Sverige och potentiellt för S i dag är att de tilltänkta regeringskompisarna också röstade nej, men av ett annat skäl: De vill inte ha det.

Jag håller med om att vi har kunnat ta vidare några av de produkter som startades av den förra regeringen i slutet av deras åtta år, under de få månader som S kunde regera utan bördan av Vänsterpartiet och Miljöpartiet. Vi har kunnat förstärka, utveckla och göra dem riktigt bra. Men det är slående att inget av det kom till under de normala regeringsomständigheterna, som skulle vänta också efter nästa val, med veto från MP och V mot allt det som vi talar om här i dag.

Det är positivt att vi nu till slut har fått Socialdemokraternas uppbackning i fråga om exempelvis möjligheten att gå i mål med kriminalisering av deltagande i kriminella gäng, i synnerhet som det var omöjligt att få till stånd under förra mandatperioden. Det var tvärnej till nödvändiga grundlagsändringar. Det är glädjande att S har ändrat sig på den punkten. Men det är också notabelt att V och MP röstade emot också det.

När vi blickar framåt ser vi allt det som nu läggs på bordet, och det mesta är redan på gång eller redan gjort. Men det finns även sådant som är nytt och som ännu inte riktigt är föremål för process, men det kommer det att bli innan vi stänger butiken för den här mandatperioden. Och den enda chansen att få det gjort är om Moderaterna leder regeringen och har ett stabilt underlag i riksdagen som S kan haka på. Med en S-regering med MP och V kommer inget av det vi talar om att bli av.

Anf. 6 TERESA CARVALHO (S):

Herr talman! Tack, Gunnar Strömmer, för lite mer innehåll i svaret! Men jag måste ändå säga att det är tråkigt med den ständiga fokusflyttningen till regeringsalternativ, politiskt spel, vem som tar vem och vad andra partier tycker och tänker om olika saker.

Här står vi i riksdagens kammare, och ämnet att debattera är Socialdemokraternas initiativ om att införa en svensk maffialag. Vi är intresserade av att höra varför Gunnar Strömmer och regeringen inte vill genomföra detta. Men Gunnar Strömmer är effektiv i sin användning av tiden för att försöka flytta fokuset.

Jag vill däremot flytta tillbaka fokuset till maffialagen och behöver uppenbarligen upprepa mig när det kommer till att förklara vad vi socialdemokrater menar. Jag hör att Gunnar Strömmer säger att man ju redan gör detta. Men i svaret vi fick ta del av här inledningsvis erkänner Gunnar Strömmer att det inte är på gång utan att man har gett en utredning i uppdrag att jämföra med andra länder. Det är beklagligt att regeringen inte passar på att löpa linan ut och också ge uppdraget att ta fram en svensk maffialag.

Om Gunnar Strömmer inte vill lyssna till oss socialdemokrater kanske han ändå kan lyssna till sina Tidökollegor som var med oss på resan till Italien, där vi fick med oss många viktiga lärdomar. En sådan var ändå hur otroligt centralt det samlade greppet har varit.

Jag tycker också att det är dags att Gunnar Strömmer slutar skylla ifrån sig. Nu är vi ändå inne på sista året av mandatperioden. Precis som justitieministern sa är det inte produktivt att titta bakåt för mycket. Men det är ändå det han väljer att göra här. I stället för att motivera varför Gunnar Strömmer säger nej till att införa en svensk maffialag väljer han att fokusera på att Socialdemokraterna för flera år sedan sa nej till att göra en grundlagsändring som möjliggör kriminalisering av deltagande i gäng.

Gunnar Strömmer vet att vi i dag och sedan en längre tid tillbaka står helt och hållet bakom detta. Vi ser det som en del, men långt ifrån den enda delen, i en kommande svensk maffialag. Därför blir det lite lätt ironiskt att Gunnar Strömmer nu är den som säger nej till våra förslag och som bromsar upp brottsbekämpningen. Han har så stor tilltro till det han redan har gjort och har tänkt göra att han säger nej till våra förslag. Han orkar helt enkelt inte göra allt det som krävs.

Det förbluffar mig att Gunnar Strömmer är på väg att upprepa samma misstag som han på goda grunder, får jag väl ändå ärligt säga, anklagar Socialdemokraterna för att ha begått tidigare.

Prot. 2025/26:21
17 oktober

*Svar på
interpellationer*

Anf. 7 LARS ISACSSON (S):

Herr talman! Jag vill passa på att tacka justitieministern för debatten.

Vi delar målet att slå tillbaka mot den organiserade brottsligheten. När jag tog upp att tre fjärdedelar av propositionerna på rättsområdet enligt riksdagens utredningstjänst fortfarande har sitt ursprung i socialdemokratiska förslag sa justitieministern att många av dem kom i slutet av förra mandatperioden.

Med tanke på de medieuppgifter jag har tagit del av om takten på Justitiedepartementet nu kommer nog många propositioner från den här regeringen också i slutet av mandatperioden. Jag tror att det ligger i sakens natur att många förslag kommer i slutet av en mandatperiod.

Justitieministern talar väl om italiensk maffialagstiftning och de bärande delarna. Men något som slog mig och flera när vi var där var att chefen för Carabinieri i Neapel tog upp en annan sak efter att de hade gått igenom allt om lagstiftning, domare och åklagare som vi har lyft upp i dag.

Det var att det bland annat behövs ett folkligt uppror mot de kriminella organisationerna. Det fick man med morden på Falcone och Borsellino i Palermo på 90-talet. Men om inte polisen kan garantera det som människor efterfrågar – trygghet i sitt eget hem, i sitt kvarter och i sin kommun – vinner man aldrig kampen mot de kriminella organisationerna.

Han berättade att de därför har 4 600 polisstationer i Italien. De har polisstationer i kommuner med mindre än 5 000 invånare. Vi ska prata lite om lokalpolisnärvaron här framöver. Men just den kombinationen får man inte glömma.

Det handlar om vikten av att ha en lokal polis som är ledande i samhället, som inger förtroende och som bryter tystnadskulturer samtidigt som vi blir mycket hårdare mot den ekonomiska brottsligheten. Om vi kan kombinera det tror jag att vi har en väg framåt.

Anf. 8 MATTIAS VEPSÅ (S):

Herr talman! Jag tänker ta vid där jag slutade.

I vårt förslag till maffialag har vi ett antal punkter, som Teresa Carvalho förtjänstfullt har föredragit här i kammaren och som vi har argumenterat för utanför riksdagshuset på olika sätt. En av punkterna där vi gärna skulle vilja se en utveckling vad gäller det svenska angreppssättet för att bekämpa den grova organiserade brottsligheten är ekonomisk brottslighet.

Man behöver kunna komma till rätta med de stora förlusterna i välfärdsstaten på grund av att kriminella fortfarande tillåts driva vårdcentraler, HVB-hem eller vad det nu kan vara. De kan äga centrumfastigheter och missköta dem till den milda grad att vi inte lyckas få bort narkotikascenen, vilket är en annan viktig del av gängens finansiering.

Då passar det utmärkt att avsluta med några frågor. På vilka punkter kan justitieministern se att vi behöver göra mer? Vi uppfattar fortfarande att det finns lite olika budskap från regeringen. I en debatt som min kollega Lars Isacson hade med sjukvårdsministern för några månader sedan, där vi ställde krav på en maffialag för att komma till rätta med de kriminella som driver vårdcentraler och andra verksamheter, fick vi svaret att inga

lagförändringar krävs, för det är bara att följa kommunallagen. Men när man pratar med kommunala och regionala företrädare säger de att det behövs en skärpt lag för att komma till rätta med de här problemen. Ett sätt skulle kunna vara ett nytt angreppssätt i form av en svensk maffialag.

Vad planerar regeringen att göra? På vilka punkter kommer ministern att återkomma med skarpa förslag för att komma till rätta med just den ekonomiska brottsligheten kopplat till maffia och organiserad brottslighet?

Anf. 9 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Herr talman! Jag säger alltså inte nej till Socialdemokraternas förslag, utan vad jag säger är att en stor del av de förslag som Socialdemokraterna nu för fram och paketerar om med amerikansk retorik handlar om sådant som redan görs offensivt i viktiga pågående processer, framför allt i ljuset av erfarenheter av rättsordningar som ännu mer liknar vår egen, till exempel från Italien, Irland, Danmark och andra. Det är det första.

Betyder det att det inte finns behov av eventuella nya skärpningar eller ännu mer offensiva verktyg? Det gör det absolut, även om jag fortfarande tycker att det som kommer från Socialdemokraterna är väldigt grundt. Jag har sagt att vi som lag kommer att återkomma med nästa offensiv i form av en särslagstiftning som riktar sig mot gängen. Jag förstår att det är politiskt retoriskt attraktivt att beskriva detta som ett nej, men det är alltså inte sant.

Det andra handlar om att Teresa Carvalho tycker att jag gnäller bakåt och pratar om andra partier. Det gör jag mot bakgrund av att Socialdemokraterna och Teresa Carvalho vill ge sken av, och det gjordes också i det inledande anförandet, att jag personligen skulle vara det främsta hindret för Socialdemokraterna att få genomslag för sina politiska idéer. Då vill jag bara upplysa om att jag ärligt talat tror att jag är det minsta bekymret för Socialdemokraterna när det gäller att få gehör för nya verktyg och ny lagstiftning som kan vara verkningsfulla mot gängen. Jag tror att Daniel Helldén och även Nooshi Dadgostar är ett större problem, och jag menar att det finns väldigt mycket historisk empiri som talar för detta.

Lars Isacson framför, som vanligt på ett nobelt sätt, rimliga synpunkter här i talarstolen, men det som var slående med de föregående åtta åren var ju inte att det kom propositioner i slutet av mandatperioden, för det ligger lite i sakens natur. Det slående var i stället att flera av de utredningar som vi har kunnat jobba vidare med tillsattes efter åtta års tjt från Tidöpartierna i opposition. De var omöjliga att få fram utom under de få månader på slutet när Socialdemokraterna styrde utan MP och V.

Detta är den historiska erfarenheten, och det har upprepats in i den här mandatperioden där inte minst V säger nej till i princip allt, inklusive det som är kärnan i en effektiv lagstiftning mot de kriminella nätverken: offensiv användning av hemliga tvångsmedel, en kriminalisering av deltagande i kriminella gäng och så vidare. Jag noterar bara att när vi avförde era frågor i utskottet var det med motiveringen att arbetet pågår. MP och V sa nej därför att de inte gillar det som Socialdemokraterna håller på med. Detta är en realitet, och jag säger det bara för att Teresa Carvalho började med att säga att det är jag som står emellan Socialdemokraternas idéer och förverkligande av lagstiftningen, annars skulle jag naturligtvis inte älta dessa frågor.

Det Lars Isacson framför är en realitet, och jag ser fram emot den kommande diskussionen om den lokala polisiära närvaron. Polisomorganisationen som hade sina kvaliteter, och fortfarande har stora kvaliteter, hade en väldigt stor nackdel: Den dränerade den lokala närvaron. Det är ett stort och väldigt viktigt omställningsarbete som pågår, och jag tycker att det är utmärkt att bakslag, till exempel att några skyltar plockas ned, aktualiseras av riksdagsledamöter med en stark förankring i landsorten.

Vad gäller den kriminella ekonomin vill jag understryka att det finns väldigt mycket mer att göra, inklusive lagstiftning, och jag kan nämna några saker som vi har sett till blir gjorda.

Det första är att vi skärper straffen för ekonomisk brottslighet, och vi gör det ordentligt. Vi ser till att de nya hemliga tvångsmedlen kan användas mot ekonomisk brottslighet och inte bara annan brottslighet. Vi ser till att strama upp ordentligt runt näringsfriheten och näringsförbuden, vilket är otroligt väsentligt. Ivo hade lämnat en lista på 40 punkter gällande hur vi måste ställa om tillsynen för att den ska bli mer effektiv och kraftfull. Jag noterade faktiskt att inte någon punkt var omhändertagen under den förra regeringen. Nu ser vi till att alla 40 kommer på plats.

Det kommer dock att krävas mer än så, och den dialogen fortsätter jag mycket gärna.

Anf. 10 TERESA CARVALHO (S):

Herr talman! Nu är vi som sagt var inne på mandatperiodens sista år, och jag kan konstatera att skjutningarna fortsätter, även om de har minskat. Samtidigt har sprängningarna ökat, och brandattacker verkar ha blivit en ny våldsförform.

Värst av allt är kanske hur vi ser att barn under 15 år involveras i mord-ärenden och gängrelaterad brottslighet på ett fullkomligt urspårat sätt. Det har helt och hållet skenat under de senaste två tre åren, under Gunnar Strömmers vakt. Det vi ser nu har vi faktiskt inte varit i närheten av tidigare. Ändå går många gängtoppar, som beställer skjutningarna, sprängningarna och brandattacker, fria, samtidigt som de äter sig in i samhällskroppen med alltmer ekonomisk och annan brottslighet.

Med rätta är mycket av fokuset just på gängvåldet. Det är det som skapar den omedelbara rädslan och oron hos många av oss. Men det är bara toppen av isberget. Under ytan har vi en växande organiserad – inte minst ekonomisk – brottslighet som använder lagliga företagsstrukturer för att bedriva olaglig verksamhet och som infiltrerar näringslivet och välfärden på ett sätt som verkligen är systemhotande.

Avslutningsvis, herr talman, har jag som sagt var förstått att till och med Sverigedemokraterna är positiva till vårt förslag om en maffialag, vilket är vårt svar på den här samlade problematiken. De känner sig dock bakbundna av Tidösamarbetet, och därför framstår det alltmer som att det är justitieministern som håller emot.

Jag tror att det är ett misstag. Jag tror att det är dåligt för Sverige. Jag tror att det vore mycket bättre om vi kunde ta ansvar tillsammans, eftersom vi tycker så mycket mer lika än vad vi är oense, men jag konstaterar att Gunnar Strömmer tyvärr hellre verkar vilja ha en politisk konflikt där den knappt finns. Det tror jag att Gunnar Strömmer vid det här laget vet att jag tycker är beklagligt.

Tack för debatten!

Anf. 11 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Herr talman! Låt mig börja med att säga att det är klart att det är en otroligt stor framgång att det dödliga våldet har halverats sedan toppnoteringen 2022. Det betyder hälften så många brottsoffer, färre sörjande familjer och färre områden i skräck för våldet. Men det betyder också att hälften av det dödliga våldet fortfarande finns kvar. Det är en väldigt stor uppgift som ligger framför oss för att verkligen trycka tillbaka våldet varaktigt.

Vi vet att konfliktnivåerna i gängen är höga och våldskapitalet och hänsynslösheten utomordentligt stora. Vi vet det inte minst när det gäller barnen, och där vill jag verkligen ge Teresa Carvalho helt rätt: Om det finns ett område där utvecklingen har gått åt helt fel håll är det barnen, och det handlar väldigt mycket om att rekryteringen har flyttat från den fysiska miljön in i den digitala världen med det som nu kallas som crime as a service. Det är totalt transaktionellt och innebär en väldigt exponering för väldigt många barn som tidigare inte var exponerade för de kriminella nätverken.

Det är också därför vi gör otroligt mycket för att rikta oss också mot den problematiken. Inte minst tidigarelade vi möjligheten att använda hemliga tvångsmedel mot barn under 15 år. Om man inte kommer åt deras mobiler är det nämligen helt omöjligt att komma åt dem som styr och ställer i bakgrunden, de så kallade gängtopparna. Det kommer att krävas otroligt mycket mer.

Jag ska berätta om den lagrådsremiss som vi beslutade om i går och som handlar om de här så kallade osjälvständiga brottsformerna. Det låter väldigt tekniskt, men vad det i grund och botten handlar om är att polisen för att skydda barn och se till att barn i riskzonen inte hamnar där 13-åringen som är misstänkt för brottet i Gävle ser ut att ha hamnat ska få helt andra möjligheter att komma åt dem som ligger bakom. Det tycker jag är utomordentligt viktigt.

Vad gäller Sverigedemokraterna är det glädjande nog så att vi har ett utomordentligt fint dagligt samarbete. Ett av våra viktigaste projekt när vi blickar framåt är särslagstiftningen mot gängkriminella. Där vågar jag påstå att fler av de förslag som Socialdemokraterna nu för fram kommer att finnas med än i de följdmotioner man kan tänka sig få se från Socialdemokraternas tänkta regeringskamrater i Vänsterpartiet och Miljöpartiet.

Vi fortsätter vårt utbyte, och så fortsätter vi att styra – då tror jag att det här kommer att bli utmärkt!

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 6 Svar på interpellation 2025/26:36 om reglerad inställetid och lokal polisnärvaro

Anf. 12 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Herr talman! Lars Isacson har frågat mig om jag avser att ta initiativ till en utredning om en reglerad inställetid för polisen, liknande den ordning som gäller för räddningstjänsten, hur jag ser på behovet av att säkerställa en faktisk lokal polisnärvaro i samtliga kommuner i Sverige och om jag har uppfattningen att en bemannad polisstation i varje kommun vore en viktig åtgärd för att långsiktigt stärka förtroendet för polisen.

Innan jag går in på det skrivna underlaget kan jag sammanfatta mitt svar som ett ja på flera av de frågorna. Någon av dem är lite komplicerad.

Det pågår för närvarande inget arbete från regeringens sida med en nationellt reglerad inställetid för polisen vid akuta ärenden, men jag delar förstås helt utgångspunkten att medborgarnas tillgång till polisiär hjälp behöver vara god och att inställetiden är en väldigt central del av det.

Utgångspunkten är att se till att det finns en polisen närvaro i hela landet. Det är också en oerhört prioriterad fråga för regeringen. Det är viktigt att alla polisregioner har en förmåga som är dimensionerad så att de kan gripa in snabbt när det krävs.

Polisen fördelar resurser till polisregionerna. Den gör det enligt en modell som tar fasta på en rad viktiga faktorer som kommunernas storlek, det geografiska avståndet, framkomligheten och tillgången till lediga resurser. Ingripandeverksamheten hos polisen är till stor del händelsestyrd, och det är polisen som självständigt bedömer när, var och hur polisiära ingripanden ska genomföras.

En förutsättning för att det ska fungera är förstås att den lokala polisen närvaron ökar. Därför är också en del i regeringens förändringsuppdrag till rikspolischefen att återupprätta en lokalt synlig och trygghetsskapande polis och en god service till medborgarna.

Det framgår exempelvis av regleringsbrevet för detta år att polisen har fått i uppdrag att redovisa hur man arbetar för att stärka den lokala polisen närvaron och öka tryggheten. Uppdraget omfattar också att visa vilka resultat som uppnås och hur man förstärkt och förbättrat servicen till medborgarna.

Det finns ett målmedvetet arbete för att polisen ska växa mot målet att polistätheten minst ska motsvara genomsnittet i EU. För att möjliggöra den fortsatta polistillväxten har regeringen satsat stora resurser på tillväxten och också sett till att polisens anslag har ökat markant för att klara den delen av uppdraget.

När det gäller var polisstationer ska finnas och exakt hur bemanningen ska se ut på olika orter är det beslut som fattas av Polismyndigheten. Som utgångspunkt har Polismyndigheten själv bäst förutsättningar att avgöra var stationer ska finnas och hur service och tillgänglighet ska kunna tillhandahållas på bästa sätt. Jag har förstått att det nu pågår en översyn av polisens serviceverksamhet, som i praktiken är det som många medborgare inte minst på landsorten möter. Under den tiden kommer heller inte några ytterligare stängningar av receptioner att genomföras.

Min utgångspunkt är att fysiska polisstationer spelar en viktig roll för den lokala närvaron och synligheten. De italienska erfarenheterna som refererades till här tidigare stärker den uppfattningen. Vi vet också att polisen bygger nya polisstationer på olika ställen i landet.

Vi vet också att den lokala problembilden inte bara är fysisk. Den polisiära synligheten genom patrullering, möjlighet till snabba ingripanden vid akuta händelser, god service och tillgänglighet, även via telefon och digitalt, är helt centralt för att vi ska ha en modern och kraftfull polis.

Genom regeringens satsningar på en fortsatt polistillväxt och en tydlig styrning mot den lokala nivån väntas Polismyndigheten fortsatt öka sin polisiära närvaro och synlighet nära medborgarna i hela landet. Den styrningen kommer regeringen att fortsätta med.

Anf. 13 LARS ISACSSON (S):

Herr talman! Tack till justitieminister Gunnar Strömmer för svaret! Jag är särskilt nöjd med inledningen och den sammanfattning som gjordes i början. Det verkar som att vi delar rätt mycket åsikter vad gäller detta. Både ministern och regeringen visar goda intentioner i sitt arbete för en starkare polisen närvaro i hela landet, och det välkomnar jag.

Ministern skriver i sitt svar: Beslut som rör var polisstationer ska finnas och hur bemanningen ska se ut på olika orter fattas av Polismyndigheten. Det är myndigheten själv som har bäst förutsättningar att avgöra var polisstationer ska finnas och hur service och tillgänglighet ska kunna tillhandahållas på bästa sätt.

Jag kan hålla med om att Polismyndigheten ska råda över beslut om bemanning och kanske även om var polisstationer ska finnas. Men det är också i grunden regeringens ansvar att se till att det finns en grundtrygghet i hela Sverige. Där finns det enligt min åsikt ingen myndighet som är viktigare än polisen. Här ser jag ett bekymmer i att regeringen lägger över ansvaret och utförandet på Polismyndigheten, och i praktiken utan tydlig politisk styrning.

Herr talman! Jag har två saker att säga om det. Först och främst måste politiken ta ett större ansvar och vara mycket tydligare med vad vi kräver. Jag vill att justitieministern ska få mer att säga till om, och inte bara för att det är justitieminister Gunnar Strömmer. Jag tycker att statsråd överlag ska ha mer att säga till om. Men det är kanske fel att gå in på det här.

Jag kommer från en kommunverklighet och en regionverklighet med ett mycket tydligare ansvar och ansvarsutkrävande i politiken. Det är inte rimligt att en sådan central fråga för tryggheten i hela landet lämnas till att bli en resursfördelningsmodell inom Polismyndigheten. Det måste finnas politiska krav på lokal närvaro och tillgänglighet.

Ett sätt som jag lyfte fram här är att titta på de krav vi har på räddningstjänst och ambulanssjukvård och att ha en reglerad inställetid för polisen. I varje lokal och regional tidning finns det en gång per år genomgångar av hur lång inställetiden är för ambulanssjukvården i kommun A, B och C. Sedan har vi ett regionråd som får svara för varför det försämrats eller förbättrats.

Det andra är att det är väldigt svårt att utvärdera vad lokal polisen närvaro betyder i praktiken. Hur följer man upp det? Det är svårt att få ut det från polisen. Men både Brottsförebyggande rådet och Riksrevisionen har i sina rapporter visat att polistillväxten i lokalpolisområdena inte har följt samma takt som i övriga delar av myndigheten. Det betyder att även när antalet poliser ökar totalt är det inte säkert att människor i Leksand, Rättvik och Vansbro märker någon skillnad.

Det är där politiken måste kliva in. Om inte politiken styr kommer myndigheten att centralisera. Det är enligt mig samma mekanism i kommuner och regioner som i staten. Det är alltid enklare att dra resurser till mitten.

Herr talman! Jag var på ett seminarium om lokala polisstationer i veckan anordnat av kollegor från Moderaterna och Kristdemokraterna i justitieutskottet. Det var ett bra seminarium om de stora vinsterna med lokal polis med personkännedom som kan jobba inte bara reaktivt utan också brottsförebyggande.

Där presenterades en siffra om att hälften av landets polisstationer har stängts sedan 2002. Jag välkomnar att det nu inte ska stängas några fler polisreceptioner, men det beror också på hur definitionen är. Bara i år har de stängts i Vansbro, Rättvik och Leksand.

Min fråga är: Tror verkligen justitieministern att det räcker med regleringsbrev som styrning?

Prot. 2025/26:21
17 oktober

*Svar på
interpellationer*

Anf. 14 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Herr talman! Tack, Lars Isacson, för ännu en möjlighet att diskutera en helt central fråga för både den upplevda och den faktiska tryggheten i vårt samhälle. Det gäller hur polisen ska organiseras och framför allt hur den ska organiseras för att komma nära medborgarna.

Jag tar upp en mycket central fråga. Det är insikten om att en väldigt stor mängd polisstationer har lagts ned sedan 2002. Under en lång följd av år, ett tjugotal år, var det en systematisk nedstängning av polisstationer lokalt.

Omorganisationen av polisen 2015 och de följande åren efter det förstärkte snarare den utvecklingen. Man kan lite förenklat säga att det blev en dränering av resurser uppåt, och kanske mer mot mitten än mot toppen, och mer mot det regionala än det lokala.

De Bråstudier och andra studier som Lars Isacson pekar på bekräftar den bilden. De bekräftar också hur problematiskt det blir om effekterna av det blir att den lokala synligheten och närvaron av polisen också dräneras på det sättet.

Därför vill jag understryka att vi styr om det med en tydlig styrning. Vad jag känner till är det första gången någonsin, i varje fall sedan 2002, som detta sker. Vi pekar tydligt på att den tillväxt som nu sker ska ske lokalt. Det är vår tydliga instruktion till polisen. Detta har transformerats i ett beslut från rikspolischefen om att 85 procent av nettotillväxten ska ske inte bara i lokalpolisområdet utan dessutom i yttre tjänst.

Det kan säkert finnas en viss trubbighet i det när det gäller lokal tillväxt. Får man mycket tryck därute behöver man kanske mer resurser också på insidan. Men det här har varit ett väldigt tydligt sätt att säkerställa att polistillväxten sker nära medborgarna. Det får en väldigt stor effekt därute. Det blir ju, som sagt var, inte minst i yttre tjänst väldigt många fler kollegor till redan befintliga poliser så som den politiska intentionen på ett tydligt sätt har uttryckt. Det handlar också om att rikspolischefen har omvandlat detta till instruktionen om 85 procent när det gäller tillväxt lokalt.

Det gör att exempelvis Dalarna, som är en del av region Bergslagen, för närvarande har en betydande nettotillväxt av poliser i lokalpolisområdena och också i yttre tjänst nära medborgarna. Det är det första.

Det finns naturligtvis en legitim styrning. Över tid tror jag också att det är det här som kommer att ge legitimitet hos medborgarna. Ska vi investera väldigt mycket i polisen är det klart att det också måste märkas nära medborgarna.

Sedan är vi medvetna om att den så kallade lokala problembilden numera inte bara är den fysiska. Det vi talade om tidigare, rekryteringen av barnen, sker i barnens mobiltelefoner i Vansbro, Leksand, Borlänge, Falun, Örnköldsvik och så vidare. Det är klart att man lokalt och regionalt måste kunna arbeta mot den problembilden. Vi ska inte leverera utifrån en verklighet, en problembild, som den såg ut 2002, men vi ska säkerställa att

resurserna trycks mot den brottslighet som drabbar medborgarna i vardagen och lokalt.

Diskussionen om polisstationerna fortsätter jag gärna med. Jag har nämligen själv övertygelsen att det är otroligt viktigt med en skylt på dörren, till och med när det är begränsade öppettider, för det är en fysisk närvaro. Det är en kontaktpunkt för medborgarna. Det är en synlighet som spelar roll. Därför välkomnar jag att det nu sker en översyn. Det är kanske också i ljuset av några av de fall som Lars Isacson har tagit upp som både jag och andra blivit varse att det sker en nedplockning av skyltar. Så tycker jag inte att vi ska ha det. Nu ser polisen över det. Under den tiden sker det inga nya stängningar. Vi ser var de landar och vart det hela bär.

Anf. 15 LARS ISACSSON (S):

Herr talman! Tack till justitieminister Gunnar Strömmer!

Vi är överens om det mesta här. Det handlar väl mer om hur man säkerställer styrningen när det gäller att nå målet.

Jag är särskilt glad över att du tar upp hur viktigt det är med polisens skylt och vad den symboliserar. Ibland får jag detta emot mig – jag är nostalgiker, det spelar ingen roll och allt sker digitalt. Men jag tror att man då missar vad polisen symboliserar. Det handlar om att man faktiskt också tillhör Sverige i den här kommunen. Det kan inte vara så att statens enda närvaro är Systembolaget. Det är för fattigt.

Justitieministern lyfter det här med faktisk trygghet och upplevd trygghet. Det tror jag att många känner igen. Man kan trygghetsvandra. Man kan titta på hur det är i kommunen och se att det inte har skett mycket, men ändå är människor rädda för att vara där. Då måste man agera. Detsamma gäller hela landet. Det handlar om upplevd otrygghet. Den gör att människor blir begränsade. De vågar inte gå ut. Vi har äldre som inte vågar gå på bio trots att det inte har hänt mycket. Där är det också polisens roll att liksom förebygga.

Men det räcker inte med goda intentioner, utan man måste också följa upp det här. Det handlar om styrning, uppföljning och tydliga krav.

Vi hade ett närbesläktat ärende. Det var ett regeringsbeslut om en ny polishögskola. Det skulle bli en ny polishögskola någonstans mellan Stockholm och Umeå – 44 mil. Den geografien känner justitieministern väl till.

I Dalarna var det Borlänge och Falun, och så var det Gävle. Jag kommer som bekant från Dalarna. Jag tycker att det hade varit väldigt lämpligt att den hade hamnat där, men jag hade förstått om den hade hamnat i Gävle. Men Polismyndigheten föreslog Uppsala, och regeringen beslutade att gå på det. Då tycker jag att man missar en väldig chans, för vi behöver rekrytera lokala poliser i ett så här stort område. Det missar man. Uppsala är en fantastisk stad, men den har inte brist på högre utbildning, och det är svårt för människor att få studentbostäder.

När vi var i Italien – jag tar upp det igen – pratade chefen för Carabinieri om varför de hade 4 600 polisstationer och vikten av det. Jag fastnade för det. Om inte polisen kan ge människor en känsla av trygghet i sitt eget hem, sitt kvarter och sin kommun vinner man inte den här kampen – det gläder mig att justitieministern har samma bild. Han sa också så här: Om du inte känner ditt territorium kan du aldrig kontrollera ditt territorium. Det är lite militärt, men man förstår intentionen.

Det handlar inte om symbolpolitik, utan det handlar om närvaro, kännedom och förtroende. Det borde vara en självklarhet även i Sverige.

En synlig lokal polis är inte bara viktig för tryggheten utan också avgörande när det gäller att stå emot organiserad brottslighet och för att människor i hela landet ska känna att staten finns nära.

Herr talman! Jag vill därför fråga justitieministern, som redan har pratat lite om detta: Hur ser justitieministern på den tydliga kopplingen mellan lokal polisen närvaro och bekämpning av grov organiserad brottslighet, som de bland annat lyfter fram i Italien?

Anf. 16 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Herr talman! Det är klart att vi ska ha en styrning och att vi ska följa upp det ordentligt. Jag tycker att den tydligaste styrningen när det gäller den problembild som Lars Isacson beskriver, bristande lokal polisiär närvaro, är vår styrning om att tillväxten nu ska ske lokalt. Det handlar också om omvandlingen hos rikspolischefen av den inriktningen – att 85 procent av tillväxten ska ske i yttre tjänst i lokalpolisområdena. Det ska vi naturligtvis följa upp noga för att säkerställa att det får de positiva effekter som vi efterfrågar.

Jag tycker också att vi ska fortsätta med en diskussion med Polismyndigheten om den lokala fysiska närvaron, och det är det som jag nu uppfattar är föremål för en översyn. Detta är i ljuset av den utveckling som egentligen har rått under 20 års tid och som ärligt talat har bromsats upp under senare år men som likafullt fortfarande är aktuell, särskilt om man skulle vilja vända och gå i motsatt riktning, så att säga.

När det gäller erfarenheten från Italien, som Lars Isacson förmedlar, tycker jag att vi kan bekräfta den insikten. När vi talar om att förebygga och förhindra brottslighet vet vi att lokal polisiär närvaro, stor lokal kännedom om förutsättningarna i en viss geografi, nära och goda och kända relationer med näringsliv, civilsamhälle och det offentliga på plats i en viss kommun exempelvis har en väldigt stor betydelse.

Det är en kostnad som vi har tagit med en omorganisation som förvisso har haft andra positiva förtjänster men som man nog ändå får säga inte blev bra här. Det är därför vi måste styra om det här i linje med vad vi båda uttrycker.

Jag tänker också att man samtidigt förstås ska ha klart för sig att en hel del av det som förr beskrevs som mängdbrottslighet, som hanterades lokalt, i dag är en del av en ganska globaliserad och organiserad brottslighet. Det kanske mest tydliga exemplet, äldrebedrägerierna, räknas väl fortfarande som mängdbrott med tanke på hur det kodas i systemet. I praktiken är det en brottslighet som drabbar medborgare väldigt lokalt, men det är i dag en organiserad storskalig verksamhet som utförs på varmare breddgrader.

Det är klart att vi ska få ihop det. De brott som drabbar medborgarna i vardagen – i Vansbro, Leksand och Örnsköldsvik – ska vi naturligtvis attackera så effektivt som det bara går. Där är förstås en annan resursättning, inte minst i fråga om den digitala miljön, oerhört central. Men vi kommer inte runt att väldigt mycket av det som drabbar medborgare i vardagen, inklusive effekter av den organiserade brottsligheten, kan vi bekämpa på ett mer effektivt sätt om vi gör det grundat i en synlig, lokalt närvarande och lokalt förankrad polis.

Jag är tacksam för att vi har den här diskussionen. Jag medger gärna att nedläggningen av receptionerna i Bergslagen – plus någon i Hallstavik och någon i Karlshamn, tror jag – sätter ljuset på frågan, inte minst när Lars Isacsson lyfter upp dem. Detta har vi nu tillsammans all anledning att följa upp.

Anf. 17 LARS ISACSSON (S):

Herr talman! Jag vill tacka justitieministern för debatten. Jag uppskattar att ha debatter med justitieministern.

Jag tycker att det är bra att justitieministern lyfter vikten av lokal närvaro och en växande polisorganisation. Med den historiska tillväxt som vi är överens om har vi världens chans att lyckas med det. Vi har en gemensam bild. Det ska inte spela någon roll om man bor i Malung, Smedjebacken eller Danderyd. Tryggheten ska vara lika självklar.

Sedan är jag inte riktigt lika säker på att man kommer att lyckas med det som man inte har lyckats med tidigare om man inte har ännu tydligare politisk styrning. Jag var kommunstyrelsens ordförande 2014–2015 under polisomorganisationen. Det var fullt av goda intentioner. Regionalpolischefen sa: Det här gör vi för att komma närmare medborgarna. Det slutade med att lokalpolisområde Avesta uppgick i lokalpolisområde Falun. Det är några kommuner emellan. Det blev inte alls närmare. Sedan går man tillbaka.

Jag tror att vi politiker, särskilt på nationell nivå, måste styra mer och vara tydligare med vad vi vill och med uppföljningen. Som jag sa hamnar det annars i mitten. Jag tror till exempel att reglerad inställetid är ett sätt. Det skulle inte bara handla om minuter. Det skulle vara ett verktyg för ansvar, uppföljning och rättvisa. Det är först när vi mäter, följer upp och ställer krav som vi vet om tryggheten verkligen finns där den behövs.

Herr talman! Jag har nämnt Italien flera gånger. Vi behöver en polis som känner sitt territorium, finns nära människor och kan ingripa snabbt men som också jobbar förebyggande – det är lika viktigt.

Anf. 18 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Herr talman! Jag tackar Lars Isacsson för möjligheten att diskutera de här viktiga frågorna i dag. Jag bekräftar betydelsen av en lokalt närvarande, synlig och lokalt förankrad polis med långa, goda relationer med det omgivande samhället: civilsamhälle, näringsliv, offentliga aktörer och medborgare.

Omorganisationen av polisen i Sverige har fört väldigt mycket gott med sig i olika avseenden, inte minst att vi kan jobba som en gemensam kraft i hela Sverige på ett annat sätt än vad vi gjorde tidigare. Likafullt kommer en kostnad i form av ett dränage av lokal närvaro. Den har vi nu gemensamt ett starkt intresse av att återställa. Vi ska som sagt göra det på ett modernt sätt och inte på ett nostalgiskt sätt. Vi ska rikta det mot en problembild som är reell för medborgare i dag, inte mot verkligheten så som den såg ut för 20–25 år sedan.

Den grundläggande erfarenheten har inte förändrats – en lokalt närvarande, synlig och förankrad polis är oundgänglig, inte minst för att förhindra och förebygga brott men också för att på ett mer effektivt sätt klara upp brott när de väl har ägt rum. Jag tycker att detta bestyrks av erfaren-

heter i andra länder, inte minst när man har haft att hantera problem av det slag som vi i Sverige nu har att hantera.

Vi ser nu till att det blir en tydligare styrning. Framför allt ska polis-tillväxten ske lokalt nära medborgarna och i yttre tjänst. Det sker nu i stor skala. Det utesluter inte att det finns fler sätt att tänka när det gäller styrning framöver. Jag återkommer gärna till den diskussionen vid fler tillfällen.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

Prot. 2025/26:21
17 oktober

*Svar på
interpellationer*

§ 7 Svar på interpellation 2025/26:38 om polisens krav på att stoppa matcher vid organiserad maskering

Anf. 19 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Herr talman! Lars Isacsson har frågat mig om jag haft en dialog med polisen om hur direktiv som syftar till att öka säkerheten förankras med berörda idrottsarrangörer och organisationer inom idrotten. Svaret på den frågan är ja. Lars Isacsson har också frågat mig om jag tagit initiativ till en analys av vilka åtgärder som är rimliga och effektiva för att öka säkerheten. Svaret på den frågan är också ja. Slutligen har Lars Isacsson frågat mig vilka initiativ jag avser att ta för att säkerställa att polisens arbete kring idrott och säkerhet i högre grad bygger på beprövad erfarenhet, forskning och dialog med berörda aktörer. Svaret är att jag har en sådan intention. Sedan ska jag be att få utveckla vad det betyder i praktiken.

Till att börja med vill jag tacka Lars Isacsson för att han lyfter viktiga och angelägna frågor som berör väldigt många människor. Våld och ordningsstörningar har ingen plats inom idrotten, och regeringen ser väldigt allvarligt på ordningsläget, framför allt inom vissa delar av fotbollen.

Under säsongen 2023 inträffade flera allvarliga ordningsstörningar i samband med matcher i allsvenskan. Det var också bakgrunden till att regeringen bjöd in polisen och ett flertal andra centrala aktörer i och runt fotbollen, alltifrån förbund till supportrar, för att säkerställa tryggheten och säkerheten vid fotbollsmatcher men också diskutera viktiga ansvarsfrågor. Efter det har vi hållit flera uppföljande möten. Även om utvecklingen har varit positiv sedan det här aktualiserades är det oerhört centralt att dialogen mellan fotbollens aktörer och det kontinuerliga säkerhetsarbetet fortsätter.

För att säkerställa effektiva åtgärder för att öka säkerheten bland annat vid fotbollsmatcher tillsatte regeringen i december 2023 en utredning. Utredningen fick i uppdrag att föreslå åtgärder för att minska våldsamheter och andra ordningsstörningar vid idrottsarrangemang. I uppdraget betonades även vikten av att föra en nära dialog med organiserade supportergrupper för att skapa långsiktighet i frågorna och en bredd i hanteringen av frågorna. I utredningens betänkande, som vi fick ta emot i våras, föreslås bland annat en skärpt syn på överträdelser av förbuden i ordningslagen, bland annat en skärpt syn på överträdelser av maskeringsförbudet. Utredningen föreslår också ändringar i lagen om tillträdesförbud vid idrottsarrangemang och andra åtgärder för tryggare idrottsarrangemang, till exempel rekommendationer angående avstängningar från arrangörssidan. Betänkandet har remitterats, och nu bereder vi det på sedvanligt sätt inom Regeringskansliet.

Vem är det då som i grund och botten svarar för att det råder god ordning på exempelvis en fotbollsmatch? Jo, det är ju arrangören. Men det är också en realitet att polisen får meddela de villkor som behövs för att upprätthålla ordning och säkerhet vid matchen. Polisen står i dialog med arrangörer och andra aktörer om detta. Men vilka åtgärder som är påkallade för upprätthållande av ordning och säkerhet i det enskilda fallet är någonting som polisen slutligen själv måste avgöra.

Samtidigt som det är viktigt att värna om allt det positiva som fotboll innebär är det oerhört centralt att våld och ordningsstörningar i samband med arrangemang aldrig kan tolereras. Vi följer den här frågan mycket noga, och vi säkerställer också en fortsatt dialog i frågorna. Ingen ska behöva känna oro för sin egen eller andras säkerhet i samband med en fotbollsmatch eller något annat idrottsarrangemang.

Anf. 20 LARS ISACSSON (S):

Herr talman! Jag tackar justitieminister Gunnar Strömmer för svaret.

Jag håller helt med justitieministern – vi ska aldrig acceptera våld och ordningsstörningar på fotboll, och alla som går på fotboll ska känna sig trygga. Jag vill verkligen inte att någon ska begå brott.

Jag tycker att polisen överlag gör ett mycket bra jobb. Samtidigt tycker jag att de är för få över landet, och det kan saknas lokal kännedom.

Men jag tycker också att polis och politik var på väg att gå åt fel håll och hamna fel. Det kändes som att vi höll på att lämna en väg som byggt på dialog, samverkan och forskning och röra oss mer mot repressivitet och konfrontation.

Som justitieministern lyfter upp i sitt svar initierade regeringen den här utredningen hösten 2023. Då var det en bedrövlig avslutning på allsvenskan. Jag håller med om det.

Man kan titta på hur det såg ut i Europa efter covidpandemiårens stängda läktare. Det tog ett tag innan de nya kom in, och det var mycket ordningsstörningar. Svensk Elitfotboll har kommit med en utredning som visar att säsongen 2025 går mot nya publikrekord i allsvenskan. Man säljer slut på platserna på familjeläktarna väldigt snabbt. Antalet ordningsstörningar har halverats under säsongen 2025 jämfört med säsongen 2024. Det borde vara ett kvitto på att den gemensamma vägen fungerar och att det inte finns anledning att byta spår.

Jag tycker att maskeringsförbudet är rätt. Men när polisen avvek från exkluderingsstrategin, gick längre och krävde att matcher skulle stoppas vid så kallad organiserad maskering fick de mycket kritik för att det avvek från strategin och att det inte var förankrat. Ingen dialog hade skett med arrangörer och föreningar. Jag tycker att det var klokt att polisen backade och visade på prestigelöshet där. Jag tror inte att ordningsläget hade blivit bättre om det hade införts. Jag tror snarare att det hade blivit sämre. Målet måste ändå vara att det ska bli bättre.

I sitt skriftliga svar hänvisar justitieministern till Hübinetteutredningen och till att polisen för dialog med arrangörerna. Vi får väl se vad som kommer fram när regeringen ska behandla utredningen. Jag kan påminna om några av remissvaren. Svea hovrätt avstyrker skärpningarna med hänvisning till bristande behov och proportionalitet och pratar om en viss orimlighet i vissa av förslagen. Malmö universitet varnar för otydliga definitioner och ofullständig statistik. Enable Sverige, som är en organisation som

jobbar forskningsbaserat för säkrare läktare, har träffat både moderater och socialdemokrater och även andra partiföreträdare här i riksdagen och poängterar vikten av dialog, kamerastöd och kunskapsbaserad samverkan.

Men många av förslagen är helt okontroversiella, och många av dem bygger på kameraövervakning och exkludering. Jag vill fråga justitieministern: Hur tänker regeringen följa upp att de positiva trenderna i svensk fotboll med publikrekord och halverade störningar fortsätter och att detta bygger på trygghet och förtroende och inte på kollektiv bestraffning?

Anf. 21 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Herr talman! Tack, Lars Isacson, för möjligheten att diskutera denna viktiga fråga i dag!

Den utredning vi tillsatte gav oss ett utmärkt underlag för fortsatt dialog mellan olika aktörer utan att för den skull ta ställning till varje enskild del. Det var första gången på väldigt lång tid – kanske någonsin – som det togs ett samlat grepp om alla de frågor som olika aktörer lyft fram som centrala.

Utredningen behandlade frågor om alltifrån hur arrangörsavstängningar används och följs upp till hur åklagarbeslut om tillträdesförbud används och följs upp och vilka konsekvenserna blir om man bryter mot dem. Det handlade även om hur arrangörer och klubbar på ett smidigare sätt ska kunna dela information, till exempel från kameror, så att också de som arrangerar en match får en ärlig chans att utifrån ett mer initierat underlag vidta olika åtgärder för att öka tryggheten och säkerheten. Jag föregriper inte den processen och tar inte heller ställning till enskilda förslag.

Jag kan konstatera att många har bemödat sig om att svara ordentligt på utredningen. Det tycker jag ger ett utmärkt underlag för fortsatt dialog på ett väldigt konkret sätt.

Det skedde en förflyttning från det som uppfattades som och till viss del också var en sorts kollektiv bestraffningsmodell, som den så kallade villkorstrappan väl i hög grad symboliserade. Det blev ett skifte från den till den så kallade exkluderingsstrategin, som handlar om att gå på de individer som ställer till problem utan att det ska drabba alla skötsamma. Det strategiskiftet ligger fast för polisen. Det ligger fast som en självklar utgångspunkt även för ett eventuellt politiskt reformarbete på det här området.

Det är klart att dialog är eftersträvänsvärt. Vi får en kraft i detta om olika konstruktiva parter drar åt rätt håll. Det tycker jag är en självklar utgångspunkt för vårt fortsatta arbete och också för polisen.

Jag vill även skicka med en iakttagelse. Många aktörer – de allra flesta – runt exempelvis fotbollen är väldigt konstruktiva och vill dra åt rätt håll. Men det gäller inte alla, i alla fall inte i samma utsträckning. Det kan ibland komma till uttryck i att det uppstår friktion mellan polisen och olika aktörer med möjlighet att påverka. Jag tror att det är oerhört viktigt om vi ska göra polisens arbete rättvisa att ha insikten att alla inte vill samspela på ett mer ingripande sätt för att komma åt störningar.

Det finns exempel på alltför nära relationer mellan de legitima strukturerna och de krafter runt fotbollen som vill förstöra och som är destruktiva. Det måste vi se på ett nyktert sätt. Det måste vara en dialog. Det måste vara ett rakt utbyte, men alla måste verkligen ta sitt ansvar. Det gäller för-

Prot. 2025/26:21
17 oktober

*Svar på
interpellationer*

står polisen, men det gäller också klubbar, arenaägare, supportrar och andra.

Om alla kan kliva fram och ta sitt ansvar – möjligtvis även konfrontera varandra när man upplever att alla inte på samma sätt gör det – tror jag att vi får ännu bättre förutsättningar för att genom dialog nå konkreta, hållbara, positiva resultat. Men självklart ska vi bygga på den positiva utvecklingen runt fotbollen under de senaste säsongerna. Det tycker jag är den viktiga utgångspunkten när vi blickar framåt.

Anf. 22 LARS ISACSSON (S):

Herr talman! Tack till justitieministern för svaret och en konstruktiv dialog! Vi är överens om att målet är att fotbollen ska vara trygg och fri från brott.

Jag är glad att justitieministern vidimerar att exkluderingsstrategin ligger fast och att dialog är vägen framåt. Iakttagelsen att alla inte vill samverka, bidra och göra polisens arbete rättvisa håller jag också med om. Jag har noll överseende med sådant. Men jag har gått på fotboll länge och kan med ålderns rätt se bakåt. Justitieministern sa att man kan ingripa mot varandra när saker och ting är fel.

När jag började gå på derbyn och åkte ned från Dalarna till Stockholm på 80-talet var det typ 6 000 på Råsunda. Det var organiserad rasism. Det var läktarsånger som var bedrövliga. Det var mycket mer våld på och runt arenan än vad det är i dag. I dag hör du aldrig sådant från en ståplatsläktare. Folk tolererar inte det längre. Man kan lyfta fram att det finns något – kamratuppfostran eller vad man nu kallar det – som gör att man socialiseras in på en läktare och får lära sig vad som är okej och inte.

Att vi hade tomma läktare under pandemin tror jag var en av anledningarna till att det blev ett mycket sämre ordningsår 2023. Sådant drar också resurser från polisen. Men jag tycker att det finns större problem inom fotbollen som förtjänar mer uppmärksamhet från polisen. När jag lyfte fram det här tidigare blev jag kallad bengalpopulist hemma på den liberala ledarsidan. Jag sa att det var för mycket prat om bengaler och för lite om matchfixning och oreglerad agentverksamhet.

Allsvenskan säljer spelare i år för runt 800 miljoner. När det ska säljas bostäder har vi ett system med certifikat för mäklare, men när man ska handla med unga killar och tjejer har vi det inte. Det tror jag att vi skulle kunna göra mer av.

För tredje gången i debatten tar jag upp Italien. Italien har lyft in fotbollens ekonomi i sitt antimaffiaarbete på grund av att det handlar om stora ekonomiska intressen. Den organiserade brottsligheten söker sig dit där det finns få regleringar och mycket pengar.

Jag tror också att vi behöver prata om elefanten i rummet, nämligen ordning på läktaren och maskering. Jag tycker att maskeringsförbudet är bra. Men det handlar även om pyroteknik. Den stora anledningen till att vissa maskerar sig är att de håller på med pyroteknik. Jag tycker också att man missade det i utredningen. I utredningsuppdraget från justitieministern och Jakob Forssmed fanns det med. Det svarar man inte på i utredningen.

Man skulle kunna titta på andra nordiska länder, såsom Norge, hur man kan jobba med legal pyroteknik. Går det att hitta en väg framåt där? Det

skulle ta bort en stor del av konfrontationerna mellan vissa supportergrupper och polisen.

Jag vill avsluta med en fråga. De hårda åtgärderna riktas mer mot supportrar och mindre mot den oreglerade agentverksamheten, matchfixning och ekonomiska flöden kopplade till organiserad brottslighet. Hur ser ministern på det?

Prot. 2025/26:21
17 oktober

*Svar på
interpellationer*

Anf. 23 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Herr talman! Jag instämmer i att det finns en organiserad brottslighet som naturligtvis rör sig dit där pengarna finns. Det betyder att den också rör sig mot idrotten. Det finns en hel del uppmärksammade exempel på detta, såsom matchfixning och oklarheter kopplade till agentverksamhet, vilket Lars Isacsson lyfter upp. Det är ett intressant resonemang att även i det här avseendet få inspiration från ett stort fotbollsland som Italien, som dessutom har väldigt lång erfarenhet av att arbeta mot organiserad brottslighet. Det tar jag gärna fasta på.

Jag tycker att det är lite bestickande när man riktar allt sitt fokus på ordningsstörningar men missar andra problem kopplade till idrotten som kanske är mer systemhotande. Det är naturligtvis en utveckling som inte är välkommen. Vi måste klara av både och. Jag tar gärna fasta på att vi måste flytta fram positionerna när det gäller organiserad brottslighet kopplad till fotboll och även annan idrott.

En annan sak att ta fasta på är en i grund och botten positiv utveckling över lång tid. Det finns mycket positivt i dag, inte minst runt supportrarna och supporterkulturen, och bygga vidare på det i nära dialog.

Sedan är det förstås en realitet att vi också måste kunna upprätthålla god ordning och säkerhet och att även det förutsätter omtag i olika avseenden. Jag nämnde en mycket konkret fråga, nämligen om oklarheter om vem som ska ha tillgång till kameramaterial på en arena. Det är ju ofta en privat aktör som äger arenan medan en annan aktör i form av en förening, en klubb eller ett bolag som genomför själva arrangemanget. Det finns förslag om detta från utredningen, och det är jätteviktigt att vi kommer vidare med det.

Det är naturligtvis problematiskt när man rullar ut en banderoll och täcker läktaren för att sedan under den kunna maskera sig, i synnerhet om man sedan använder maskeringen för att begå ordningsstörningar som kan vara farliga för ens medmänniskor. Det här är en problematik som vi måste hantera mer offensivt. Det förtar dock inte vikten av att odla allt det positiva eller för den delen rikta ljuset mot annan brottslighet kopplad till idrotten.

Exakt vilka verktyg vi ska ta fram eller hur modellen ska utvecklas är något som kommer att behöva ske i väldigt nära dialog med dem runt idrotten som det berör. Det tycker jag är nästa logiska steg, eftersom vi nu har ett utredningsunderlag som är remitterat. Många aktörer har verkligen lagt sig vinn om att lämna in väldigt utvecklade remissvar i en i grund och botten konstruktiv anda. Där har vi ett bra underlag för fortsatta diskussioner framgent. Jag ser fram emot detta och gör också gärna det här i nära dialog med olika aktörer här i riksdagen.

Anf. 24 LARS ISACSSON (S):

Herr talman! Jag tackar justitieministern för debatten och tar fasta på det sista han sa om en dialog framgent. Jag tror att det är väldigt viktigt.

Jag kommer att bidra och göra mitt. Svenska Fotbollssupporterunionen är en väldigt konstruktiv kraft och en organisation som samlar många av de organiserade supportergrupperna. De har ett seminarium till veckan som jag kommer att vara värd för tillsammans med min riksdagskollega Ulrika Liljeberg. Många riksdagsledamöter från olika partier, även många moderater, kommer att vara med. Jag tror att vi kan få ut många bra saker av det.

Sverige har en unik läktarkultur, och allsvenskan slår publikrekord. Familjeläktarna är fullsatta, vilket är positivt. På ståplats finns det killar och tjejer som lagt tusentals timmar på att med målarpenslar och symaskiner göra tifon. Många unga går på medlemsmöten. Det finns vittnesmål om att de är fler än någonsin. Att få in så många unga är något som vi inom politiska partier bara kan önska. De kommer på medlemsmöten och skriver motioner och får därigenom lära sig demokrati i praktiken. Det här är en styrka för svensk fotboll och för Sverige.

Samtidigt måste vi, som justitieministern är inne på, självklart vara tydliga mot dem som begår brott. Men vi får inte åter hamna i kollektiv bestraffning utan fortsätta med exkluderingsstrategin. Det är vi överens om.

När man ser på utvecklingen över tid tycker jag att svensk fotboll och allsvenskan har visat att det fungerar. Allsvenskan har haft publikrekord i år igen, och antalet ordningsstörningar har halverats jämfört med säsongen 2024. Det är ännu bättre om man jämför med säsongen 2023.

Låt oss bygga vidare på dialog, kunskap och respekt mellan supportrar, föreningar och polis. Men samtidigt måste vi vara stenhårda mot det som jag ser som en gemensam yttre fiende till fotbollen, det vill säga den organiserade brottsligheten och kriminaliteten som växer när det finns pengar. Den äter sig in i fotbollskroppen med matchfixning och oklarheter inom agentverksamheten. Det här riskerar att tränga bort aktörerna som är seriösa; alla agenter har såklart inte sådana kopplingar.

Anf. 25 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Herr talman! Låt oss fortsätta dialogen, både den mellan oss här i riksdagen och i synnerhet med världen där ute, alla olika aktörer i och runt fotbollen och idrotten i stort. Låt oss göra det enligt flera huvudlinjer och ta fasta på alla positiva förflyttningar som har skett runt idrotten och fotbollen under många år. Det finns många aktörer som vill bidra konstruktivt så att saker och ting blir ännu bättre.

Jag håller helt med om att vi ska enas för att mobilisera mot en verklig yttre fiende – den organiserade brottsligheten – och att det finns mer att göra där. Vi måste inte minst flytta fram systemet som helhet mot denna problematik.

Vi måste fortsätta ta ordningsstörningar och säkerhetsproblem som kan vara farliga för medmänniskor på väldigt stort allvar och inte göra det genom att återgå till en strategi med kollektiv bestraffning utan genom att fokusera på den exkluderingsstrategi som man har slagit in på under senare år. Vi får diskutera vidare hur den kan förstärkas och utvecklas till det bättre.

Ur regeringens synvinkel gäller det att utgå från det underlag som vi har fått fram genom utredningen. Jag vill understryka att det också gäller alla de välutvecklade remissvar som har skickats in från olika håll, inte minst från de aktörer i och runt idrotten som är huvudaktieägare när det gäller möjligheterna och utmaningarna runt fotbollen och idrotten i stort.

Jag ser ändå framtiden an med stor tillförsikt. Det finns väldigt många goda krafter som vill att det här ska bli ännu bättre. Låt oss ta det som utgångspunkt för fortsatt dialog.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

Prot. 2025/26:21
17 oktober

*Svar på
interpellationer*

§ 8 Svar på interpellation 2025/26:52 om aktivklubbar

Anf. 26 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Herr talman! Mattias Vepsä har frågat mig vad jag och regeringen konkret planerar att göra för att bekämpa nazistiska aktivklubbar.

Låt mig först som en viktig utgångspunkt slå fast att regeringen och alla relevanta myndigheter bedriver ett mycket systematiskt arbete mot våldsbejakande extremism med utgångspunkt i den nationella strategin mot terrorism och våldsbejakande extremism som beslutades sommaren för något år sedan (skr. 2023/24:56). Sett över längre tid har hotet framför allt kommit från högerextremism, autonom vänster och våldsbejakande islamism.

Säkerhetspolisen, Polismyndigheten och Center mot våldsbejakande extremism vid Brottsförebyggande rådet följer alla relevanta våldsbejakande och extremistiska miljöer, inklusive aktivklubbarna, och dessa myndigheter gör löpande bedömningar av vilket hot de utgör.

Säkerhetspolisen har en god bild över aktivklubbarnas verksamhet i Sverige. Klubbarna utgör en plattform för radikalisering av framför allt unga män till våldsbejakande högerextremism. De bedöms i nuläget inte utgöra ett attentatshot. Däremot har några individer med koppling till aktivklubbarna nyligen dömts för allvarliga våldsbrott.

Säkerhetspolisen arbetar för att förhindra att unga individer rekryteras och radikaliserar i klubbarnas våldsbejakande miljöer. Det förebyggande arbetet består bland annat av samverkan med till exempel polis, skola och socialtjänst. Säkerhetspolisen arbetar tillsammans med andra myndigheter med att öka kunskapen om aktivklubbar och andra våldsbejakande miljöer.

Enligt Nationellt centrum för terrorhotbedömning kommer det främsta terrorattentatshotet mot Sverige under detta år sannolikt från ensamagerande aktörer som agerar utifrån en våldsbejakande islamistisk eller högerextremistisk bevekelsegrund. Rekryteringen av barn och unga till kriminella gäng är också fortsatt oroande, särskilt som det finns snittytor mellan dessa gäng och de våldsbejakande extremistiska miljöerna. Att ha bredden och långsiktigheten att hantera dessa hot är viktigt, samtidigt som vi tar höjd för att hoten snabbt kan förändras.

Som framgår av regeringens nationella strategi mot våldsbejakande extremism och terrorism behöver samhället mobilisera för att stärka motståndskraften bland barn och ungdomar. De berörda myndigheterna har sedan strategin antogs stärkt och utvecklat sin samverkan. Information och kunskap om våldsbejakande extremism samt stöd i det förebyggande arbe-

tet finns att tillgå för yrkesverksamma inom bland annat skola, fritidsverksamhet och socialtjänst. Center mot våldsbejakande extremism fyller också en central funktion genom att ge behovsanpassat stöd till lokala aktörer och bidra till att det blir en högre kvalitet i de förebyggande insatserna.

I de sju polisregionerna finns Redexcenter, som är en samverkansform mellan polisen och Säkerhetspolisen som myndigheterna gemensamt har utvecklat i syfte att tidigt upptäcka och reducera hotet från olika våldsbejakande extremistmiljöer. Inom ramen för Redex utvecklar myndigheterna arbetsmetoder, tar fram åtgärder, delar operativ information och deltar operativt i insatser som specialiststöd till lokalpolisområden.

I den nationella underrättelsebilden, som Säkerhetspolisen sammanställer och delar med berörda myndigheter, sammanfattas information om våldsbejakande extremistiska miljöer på olika orter. På det sättet kan kommuner få tillgång till lokala lägesbilder och stöd i att utveckla insatser, till exempel tillsammans med polisen och Center mot våldsbejakande extremism.

Regeringen har dessutom gett de myndigheter som ingår i Samverkansrådet mot terrorism i uppdrag att utveckla och intensifiera arbetet mot terrorism och våldsbejakande extremism i syfte att stärka Sveriges säkerhet. Detta är ett råd där, tror jag, elva eller tolv myndigheter ingår, som leds av Säkerhetspolisen. Myndigheterna ska utifrån det uppdrag vi har gett intensifiera sin samverkan, och det är Säpo som ska samordna den långsiktiga utvecklingen av detta arbete. Uppdraget till Samverkansrådet har bidragit till att det i dag finns bättre förutsättningar hos nationella, regionala och lokala myndigheter att bedriva ett strukturerat, uthålligt och långsiktigt arbete.

Regeringen genomför nu på olika sätt en uppföljning av strategin. Vi hade senast ett större möte med företrädare för myndigheterna i Samverkansrådet och för ett antal berörda kommuner. Vi kommer i närtid att ha ett motsvarande möte med aktörer från civilsamhället, forskningssamhället och så vidare. När vi har gjort denna uppföljning avser jag att återkomma med en samlad redovisning till riksdagen om hur detta arbete har utvecklats och hur vi ser framför oss att det kan utvecklas när vi blickar framåt.

Anf. 27 MATTIAS VEPSÄ (S):

Herr talman! Tack, justitieministern, för svaret! Frågan som jag ställde handlade om vilka mer konkreta åtgärder som behöver vidtas.

Vi ser att aktiviteten inom framför allt högerextremismen ökar 2024. Det sker efter många år av en nedåtgående trend när det gäller just aktivitet kopplat till högerextrema miljöer. Sedan har det skiftat lite grann hur det ser ut.

Det som den här debatten handlar om är hur de här aktivklubbarna har vuxit sig ganska starka. Det rapporteras tyvärr lite för ofta om hur ungdomar har dragits in i den här verksamhetsformen. Det handlar alltså om högerextrema som tränar kampsport för att öka sitt våldskapital. Men det finns också en ideologiskt motiverad idé här, som handlar om att man vill omstörta samhället – avskaffa demokratin och genomföra sina nazistiska idéer.

Expo har tittat på detta och menar att det troligtvis finns ett stort mörkertal i det vi vet om aktivklubbarna. Väldigt många av de högerextrema organisationerna, NMR och andra terrorliknande grupperingar, vill gärna visa upp sin aktivitet, på sociala medier men också ute på gator och torg. Expo har gjort ett fantastiskt jobb med kartläggning. Jag vet att Säpo har koll, precis som justitieministern säger i sitt svar. Men det varnas för att det finns ett stort mörkertal för att man inom den här formen av verksamhet vill gå under radarn. Det handlar om att man vill hyra verksamhetslokaler – idrottshallar, gym eller annat. Om man är för öppen med sin verksamhet är det klart att det blir svårt att få hyra de lokalerna och göra det man vill göra.

ETC rapporterade i anslutning till den dom som ministern hänvisar till. Det var två personer som dömdes för våldsamheter. Det fanns också hatbrottsmotiv kopplat till detta, men som jag förstått det var det våldsbrott man dömdes för. Enligt en artikel i ETC finns det en kärntrupp på ungefär 43 individer, från Trelleborg i söder till Sollefteå i norr, som har ett högt våldskapital och know-how; de vet vad de sysslar med. Det här är alltså en utbredd verksamhet.

Här i Stockholm har vi haft en debatt, i våras tror jag, om aktiviteterna ute i Aspudden, där en aktivklubb och nazistiska organiserade medlemmar tog över en idrottsläktare och tvingade fotbollsklubben att spela på hemlig plats.

Allt detta är också kopplat till en global rörelse. Det här är inget som bara poppar upp i Sverige, utan det finns på europeisk nivå och internationellt. Aktivklubbarna är alltså något större än ett gäng individer som samlas för att träna kampsport.

När vi träffar Säkerhetspolisen och tar del av de rapporter som finns att tillgå offentligt och de lägesbilder som är publicerade får jag uppfattningen att man tittar på individnivå och säger att aktivklubbarna som grupperingar inte har ett så starkt våldskapital – som grupperingar har de inte den positionen att de kan hota. Men vi ser att allt fler individer ur just dessa grupperingar faktiskt begår våldsamheter och skakar om våra samhällen, bygger rädsla och gör människor oroliga.

Jag tänker också att detta under sommaren har varit väldigt uppmärksammat tätt kopplat till den yttersta centrala statsledningen – att aktivklubbarna också kan infiltrera regeringskretsar. Jag undrar med detta sagt om det är dags för ytterligare konkreta angreppssätt när det gäller det här hotet.

Anf. 28 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Herr talman! Jag vill mena att jag redogjorde väldigt konkret för vilka åtgärder som vidtas på detta område. Det sker också med en stor öppenhet i relation till hotets potentiella allvar.

Säkerhetspolisen har konstaterat att det förvisso rör sig om en förhållandevis ny typ av högerextrema grupperingar i Sverige men ser att metoden att locka in unga i ett brett och till synes oskyldigt kampsportssammanhang rymmer en stor risk för att de här klubbarna växer till ett hot mot vår säkerhet. Säkerhetspolisen pekar på att våldet också är en drivkraft i rekryteringen. De pekar på risker för att radikaliseringsprocessen kan gå fortare i ett sådant sammanhang.

De understryker också att det inte rör sig om några enskilda individer i några enskilda förorter till kommuner runt om i Sverige utan att det utan tvekan rör sig om en del av en global och europeisk utveckling. Detta är ett växande fenomen, inte minst i länder i Europa, med fokus på yngre aktörer.

Säkerhetspolisen har också redogjort för att de ser tecken på att man från de här klubbarna vill försöka påverka myndighetspersoner.

De är öppna med att de bedömer att det finns aktivklubbar eller strukturer som har tillgång till vapen och explosiva ämnen och att de arbetar aktivt för att växla upp i stridsförmåga. Kampsportsträningen är en del av det.

Anledningen till att jag räknar upp detta är att jag vill säga att de myndigheter som är ansvariga för att följa den här typen av hot – framför allt Säkerhetspolisen men också andra inom ramen för Redex och i samarbete med polisen – inte gör det med vänsterhanden. De gör det på djupet och inser vilken kontext den här typen av grupperingar arbetar i, och de vidtar åtgärder som återspeglar allvaret i hotet.

Detta med mörkertalet är en viktig insikt. Man måste hela tiden säkerställa att man gräver på djupet för att minska mörkertalet så mycket det bara går. Jag uppfattar att Säkerhetspolisen i mycket hög grad gör det. Man underskattar inte den negativa kraften, hotpotentialen, i dessa strukturer.

Från regeringens sida handlar det i mycket om att utgå från den strategi som vi har lagt fast när det gäller att bekämpa, förebygga och förhindra våldsbejakande extremism och terrorism. Det är en kraftfull struktur där vi för ihop olika aktörer i samhället som verkligen kan arbeta mot denna problembild och också vidta konkreta åtgärder omedelbart där problemen finns.

Detta är en uppgift som vi tar på stort allvar. Det är ett arbete som vi följer mycket nära och i detta nu håller på att utvärdera. Vi kommer att återkomma till riksdagen om detta under våren, i samlad form.

Anf. 29 MATTIAS VEPSÄ (S):

Herr talman! Tack, ministern, för svaret! Vi har ju haft ett gäng debatter kring högerextremism under de gångna åren den här mandatperioden. Det är alltid lika intressant och spännande att ha den debatten. Jag tror att vi i grunden delar uppfattningen att vi behöver göra mer för att bekämpa de antidemokratiska krafterna.

Jag hör ministern beskriva hur aktivklubbarna bygger upp sin verksamhet och sitt våldskapital, och ministern berör frågan om det skulle kunna bli grupperingar som beväpnar sig. Då är vi fasligt nära att detta kunde träffas av terroristlagstiftningen på ett tydligare sätt kanske. Men det finns också äldre lagstiftning här i Sverige, från 30-talet. Det finns en lag om något som heter hemlig kårverksamhet. Dåtidens skytteklubbar och liknande ansågs som ett hot när det gällde att bygga upp parallella polisiära grupperingar eller militär kompetens som inte var ställd under staten. Det var en tid som var väldigt hårt kantad av de starka ideologiska motsättningarna. Framför allt handlade det om hur nazismen bröt sig fram i land efter land.

Vi lever i en tid som är orolig. Vi ser i dag högerextrema krafter ta del av det parlamentariska arbetet i land efter land och även skjuta fram sina positioner och till och med leda länder. Vi vet också att de har täta kopplingar till de utomparlamentariska rörelserna. Det är klart att de i grund och botten delar samma idéströmning: Några har valt den parlamentariska vägen medan andra är kvar i gatukampen.

Vi har i vår kommittémotion avsatt mer resurser till CVE för att stärka kunskapen om dessa miljöer. Jag vet att regeringen har sin strategi i botten. Det läggs väldigt mycket tyngdpunkt på samverkan här, och jag håller med om att vi ska ha mer samverkan. Det är viktigt att vi sprider kunskap i hela samhället.

Men i arbetet med mer pengar till myndigheterna för att utöka kunskapen och kanske gå på djupet behöver vi titta på vad detta är för ett fenomen som har vuxit sig starkt i Sverige det senaste året. Vi behöver se över om det är dags att uppdatera lagstiftningar. Jag har läst lagen om hemlig kårverksamhet, och vi har ju ständigt en diskussion om antiterroristlagstiftningen och så vidare. Men har ministern och regeringen funderat på lagstiftningsvägen här, alltså i det fortsatta arbetet när helhetsbedömningen av strategin ska göras? Det är en fråga som jag skulle vilja få svar på.

Detta med samverkansformerna är avgörande. Jag får en bild av att det ibland blir ett glapp, och det är lite likt den sekretessproblematik som vi har diskuterat på andra områden, alltså mellan polisen, socialtjänsten och skolan. Det finns kompetens och kunskap i olika delar av vårt samhälle, men det är inte alltid som kunskapen finns på rätt plats. Då kan kommunen, eller kanske en privat aktör som hyr ut en lokal, hamna i ett läge där man inte vet tillräckligt mycket.

Frågan är också om ministern och regeringen ser att det kanske är dags att ha ett mer proaktivt arbete och om det finns något utrymme för det. Det kan vara inom ramen för lagstiftningen, men det kan också handla om att vi även här behöver gå fram ungefär på samma sätt som när det gäller sekretessdelen. Har regeringen funderat på de frågorna?

Anf. 30 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Herr talman! Först vill jag upprepa hur oerhört viktigt det är att vi upprätthåller en bredd i vår förståelse av hotbilden. Det handlar förstås om att ha koll på vart och ett av dessa hot. Att ett hot under en viss tid har mattats av betyder inte att det inte kan växa i storlek och betydelse framöver.

Därför menar jag att det är avgörande att ha fullt fokus på de högerextrema, den våldsbejakande islamismen och den autonoma vänstern, och vi ska göra det parallellt.

Ett ytterligare skäl till detta är att vi sett att dessa hot i hög grad kan samverka eller förstärka varandra. De kan till och med ibland mobiliseras av samhällsproblem. Det råder ingen tvekan om att konflikterna i Mellanöstern och exempelvis hatet mot Israel är någonting som förenar extremvänster, våldsbejakande islamism och högerextremism. Aktivitet i vissa grupperingar kan också motivera och trigga aktivitet i andra grupperingar. För att följa varje hot var för sig och för att se hur de interagerar, förstärker och förhåller sig till varandra är det väldigt viktigt att ha hela problembilden klar för sig. Detta handlar alltså inte om att förminska något av hoten utan snarare om att belysa varje hot från alla relevanta utgångspunkter.

Samverkan är ett buzzword som kan betyda allt och inget. Men en sak som framkom, i alla fall initialt, i den utvärdering vi nu gör av den nya strategin, är att berörda aktörer på området i grund och botten verkar tycka att detta ger kraft till en väldigt praktisk och operativ samverkan, även om den förvisso har utvecklingspotential.

En struktur som är väldigt verkningsfull är just Redex, där Säkerhetspolisen och polisen arbetar operativt och individnära när det gäller de olika hoten. Det är också viktigt med den strukturens möjlighet att dela information till exempelvis kommuner, för att man också där ska kunna ha en så precis lägesbild som möjligt och kunna sätta in sina preventiva åtgärder. Inte minst handlar det om åtgärder som riktar sig mot barn och unga.

Jag vill inte föregripa det vi ska återkomma med till riksdagen. Men när vi gjorde utvärderingen tillsammans med ett antal kommuner var det några som uttryckte att de tyckte att utbytet fungerade exemplariskt, medan andra upplevde att det fanns en utvecklingspotential.

Jag tror att det är viktigt att det inte bara blir samverkan på ett övergripande strategiskt plan utan att det blir en samverkan som betyder mycket konkret delning av information, så att alla aktörer som kan påverka detta, inte minst preventivt, kan göra det utifrån en så korrekt verklighetsuppfattning som möjligt.

Slutligen: Detta med olovlig kårverksamhet är en lagstiftning som har sin historiska bakgrund. Den är kanske också utformad för att möta hur man uppfattade att hoten såg ut då. Det har ju förekommit förundersökningar om detta även under senare år, men just denna lagstiftning är nog något trubbig. Jag utesluter inte alls en översyn av den typen av lagstiftning, även om jag tror att vi just som prevention behöver fortsätta att utveckla annan lagstiftning, exempelvis när det gäller hemliga tvångsmedel och annan ingripande lagstiftning för att komma åt strukturerna. Men jag utesluter alltså inte att vi kan se över också annan lagstiftning för att komma åt strukturerna på ett mer effektivt sätt.

Anf. 31 MATTIAS VEPSÄ (S):

Herr talman! Jag tackar för replikskiftet här. Det var innehållsrikt.

Jag tror absolut att vi kan ta i hand på att göra lagstiftningsjobbet tillsammans. Vi är redo. Vi ser verkligen det här hotet som något det är viktigt att vi gör något åt.

Jag tänker också på att vi står inför ett valår. Vi gick igenom ett valår även 2024, och den bild som jag tagit del av och själv såg då är oroande. Under våren såg vi hur de högerextrema krafterna riktade in sitt fokus på bland annat socialdemokratiska förstamajfiranden men också på olika föreningar. Det var Miljöpartiet och Vänsterpartiet ute i Gubbängen vars lokal blev stormad.

Vi ser också i trollfabriker och annat hur hat och hot online samverkar i någon form. Precis som justitieministern säger är det inte isolerade aktiviteter, utan de samverkar. Vi behöver stå redo inför det, inte minst under det kommande valåret. Jag vet att regeringen i andra delar har tagit initiativ tillsammans med polisen för att se till att vi går in i ett valår med trygghet.

Men det har också varit så att de här aktivklubbarna har agerat lite som medborgargården. Det var en uppmärksam text i Aftonbladet nyligen om en influerare som blev överfallen därför att han hade hamnat i en rykteskarusell på Tiktok. När man läser det blir man också oroad över att de

här krafterna är så pass aktiva och villiga att faktiskt ta lagen i egna händer. De finns på sociala medier, de finns ute i samhället och de är beredda att med våld påverka och skrämma.

Jag vill tacka för den här debatten. Jag hoppas att vi kan återkomma och att vi får ytterligare konkreta förslag på riksdagens bord.

Prot. 2025/26:21
17 oktober

*Svar på
interpellationer*

Anf. 32 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Herr talman! Låt mig avsluta med att instämma i vikten av att vi tar ett grepp om de här frågorna i ingången av ett valår.

Jag ska i nästa vecka, om jag inte har dålig koll på kalendern, träffa riksdagspartiernas partisekreterare tillsammans med Säkerhetspolisen och Polismyndigheten för att tala om hur vi med gemensamma krafter kan få till ett tryggt, säkert, öppet, frimodigt och tillgängligt valår både för förtroendevalda som ska vara med och för kandidater i valrörelsen men också för medborgarna, vars tillgång till politikerna är en helt central del av en valrörelse i ett fritt och öppet samhälle. Då kommer säkerligen de frågor vi nu talar om att aktualiseras.

Jag är förvissad om att andra frågor också kommer att lyftas upp, exempelvis erfarenhet av möten som störts av andra grupperingar, inklusive en del av Gazaprotesterna. Jag tror att också personliga erfarenheter i relation till andra grupperingar, som vi inte har nämnt här i dag, kommer att finnas med i det underlag som partierna tar med sig in i den diskussionen.

Från Säkerhetspolisens och Polismyndighetens sida finns det stor beredskap för att möta upp partierna i detta. Polisen har exempelvis redan beslutat om valet som en särskild händelse för att redan i det här läget kunna vidta åtgärder på ett kraftfullt sätt för att bygga upp en trygg, säker och öppen valrörelse under nästa år.

Med det säger jag tack för i dag. Jag tillönskar ledamöterna en trevlig helg.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 9 Svar på interpellation 2025/26:21 om neddragning av statsbidrag för att bekämpa arbetslivskriminalitet

Anf. 33 Arbetsmarknadsminister JOHAN BRITZ (L):

Herr talman! Marie Olsson har frågat mig vilken grund jag och regeringen har för att genomföra en neddragning av statsbidraget för att bekämpa arbetslivskriminalitet i stället för att omforma det och göra det mer tillgängligt för att det ska kunna användas fullt ut.

Jag vill inleda med att tacka ledamoten för frågan. Som för alla regeringar innebär arbetet med en budgetproposition också att göra prioriteringar.

Arbetslivskriminalitet är ett fortsatt allvarligt och omfattande samhällsproblem. Regeringen har förlängt och förstärkt uppdraget om myndighetssamverkan mot arbetslivskriminalitet och arbetet vid arbetslivskriminalitetscentren till och med den 31 december 2026 (A2024/01109). Utöver den permanenta finansieringen av det arbete som de nio myndigheter

som omfattas av uppdraget gör har regeringen gjort flera budgetsatsningar under mandatperioden.

I vårändringsbudgeten för 2024 förstärktes arbetet med 30 miljoner kronor och i budgetpropositionen för 2025 med 100 miljoner kronor. För 2026 beräknas tillskottet uppgå till 100 miljoner kronor, och 80 miljoner kronor beräknas tillföras från och med 2027.

Enligt regeringsuppdraget ska Arbetsmiljöverket årligen redovisa det myndighetsgemensamma arbetet mot arbetslivskriminalitet. Arbetsmiljöverkets redovisning för 2024 visar att fler brott upptäcks, mer pengar återkrävs och fler utsatta arbetstagare identifieras. Totalt har över 91 miljoner kronor krävts tillbaka på grund av upptäckta oegentligheter.

Arbetet mot människohandel och människoexploatering ingår i arbetet mot arbetslivskriminalitet. För närvarande pågår ett arbete i Regeringskansliet med att ta fram en ny nationell handlingsplan mot prostitution och människohandel. Syftet är att kraftsamla i arbetet med att förebygga och bekämpa utnyttjande i prostitution och människohandel för alla ändamål samt att stärka skyddet för utsatta personer.

Regeringen tillförde 10 miljoner kronor för stöd till utsatta i budgetpropositionen för 2025. Medlen har använts för att finansiera nya uppdrag som bland annat baseras på förslag i betänkandet *Ut ur utsatthet* (SOU 2023:97). I budgetpropositionen för 2026 föreslår regeringen att 14 miljoner kronor per år avsätts för ytterligare finansiering av handlingsplanen under åren 2026, 2027 och 2028.

I juni i år gav regeringen Polismyndigheten och Åklagarmyndigheten i uppdrag att förstärka arbetet mot människohandel och människoexploatering. I uppdraget ingår bland annat att myndigheterna ska förbättra arbetsmetoderna för att öka utredningsförmågan och lagföringen av människohandels- och människoexploateringsbrott.

Delegationen mot arbetslivskriminalitet har redovisat ett antal analyser och förslag som rör åtgärder mot arbetslivskriminalitet, bland annat i frågor om statsbidrag. Slutbetänkandet från Delegationen mot arbetslivskriminalitet (SOU 2025:25) har remitterats. Remisstiden löpte ut den 22 september 2025. Förslagen bereds nu i Regeringskansliet.

Anf. 34 MARIE OLSSON (S):

Herr talman! Tack till ministern för svaret på min interpellation!

Arbetslivskriminaliteten är allvarlig. Den innebär bland annat att människor utnyttjas, ibland med inslag av människohandel. Den skapar farliga arbetsmiljöer, snedvrider konkurrensen och tränger ut seriösa företag.

I arbetet mot arbetslivskriminaliteten är arbetsmarknadens parter oerhört viktiga. Den här typen av kriminalitet bekämpas bäst av alla parter tillsammans. Myndigheterna är beroende av parternas kunskap och närhet till verkligheten, och parterna behöver myndigheter som agerar effektivt och träffsäkert.

Sedan 2018 har arbetsmarknadens parter kunnat söka statsbidrag för att bekämpa arbetslivskriminalitet. I år är detta statsbidrag 4,5 miljoner kronor. Det är en ytterst liten summa i den stora budget som regeringen har. Nu har regeringen aviserat en sänkning av det här bidraget, först till 2,5 miljoner kronor och sedan till 2 miljoner kronor från 2028. Det är mer än en halvering av nuvarande stöd – detta samtidigt som vi i Sverige har

stora problem med arbetslivskriminalitet. Arbetsmarknadens parter be-
hövs för att stävja detta.

Ministern skriver i sitt svar att arbetet med budgetpropositionen inne-
bär prioriteringar. Det förstår jag. Men i det här fallet väljer regeringen att
inte prioritera den lilla summa som parterna kan söka för att gemensamt
motverka arbetslivskriminalitet. Summan är så liten i regeringens budget
att den knappt går att räkna i promille. Det regeringen sparar genom att ta
bort dessa 2 miljoner är 0,0013 promille av statens hela budget. Mer än så
är det inte.

Herr talman! Regeringens motivering är att statsbidraget nyttjas i låg
grad – och det stämmer. Statsbidraget hade kunnat nyttjas i betydligt högre
grad om stödet hade gjorts mer tillgängligt. Bristerna i stödets utformning
har återkommande påtalats för regeringen. Bland annat handlar det om
oförutsägbara ansökningsprocesser och snäva kriterier.

Som ministern själv tog upp har Delegationen mot arbetslivskrimina-
litet tagit fram förslag där man också uppmanat regeringen att göra stödet
mer tillgängligt. Arbetsmiljöverket har påtalat att stödet bör utökas och
göras mer tillgängligt. LO har sagt samma sak. Behovet av statsbidraget
finns, men det måste kunna användas.

Min fråga till ministern handlade om vilken grund regeringen har för
att genomföra en neddragning av statsbidraget i stället för att omforma det
och göra det mer tillgängligt så att det ska kunna användas fullt ut. Nu får
jag alltså svar från ministern att det handlar om prioriteringar i budgetarbe-
tet. På utgiftssidan uppgår regeringens hela budget till drygt 1 500 miljar-
der, och man har alltså valt att prioritera bort 2 miljoner nästa år och
2 ½ miljon åren efter det från detta partsgemensamma arbete mot arbets-
livskriminalitet.

Jag vill utifrån ministrarnas svar fråga hur regeringen framöver har tänkt
att stödja det viktiga partsgemensamma arbetet mot arbetslivskriminalitet
när man minskar statsbidraget i så stor omfattning.

Anf. 35 Arbetsmarknadsminister JOHAN BRITZ (L):

Fru talman! Jag vill börja med att slå fast vikten av att justeringen av
detta statsbidrag föregicks av noggranna avvägningar. Som ledamoten lyf-
ter upp har statsbidraget hitintills nyttjats i låg grad. Det bör i det här sam-
manhanget också framhållas att statsbidraget inte har nyttjats i högre ut-
sträckning än den nivå som det nu har justerats till.

Vi är helt överens om att arbetslivskriminalitet är ett allvarligt och om-
fattande samhällsproblem. Jag tror inte att det råder något tvivel om att den
här regeringen tar alla typer av kriminalitet på största allvar.

Kärnan i bekämpandet av arbetslivskriminalitet är den operativa sam-
verkan som bedrivs mellan myndigheter i de sju etablerade centren mot
arbetslivskriminalitet. Det uppdraget har nu alltså förlängts till den 31 de-
cember 2026. Vi har förstärkt det här arbetet och tillfört ännu mer resurser
i arbetet mot arbetslivskriminalitet.

Jag kan konstatera att Arbetsmiljöverkets senaste årsrapport om myn-
dighetssamverkan mot arbetslivskriminalitet, som presenterades i maj
2025, ger en positiv bild av hur myndigheterna samverkar och hur kon-
trollverksamhet har utvecklats. Ett exempel är den nya lagstiftning om att
riva sekretesshinder mellan myndigheterna som regeringen tagit initiativ

Prot. 2025/26:21
17 oktober

*Svar på
interpellationer*

till. Den har särskilt lyfts fram i årsrapporten som ett viktigt steg för att bekämpa arbetslivskriminaliteten mer effektivt.

Delegationen mot arbetslivskriminalitet har därtill redovisat ett antal analyser och förslag som rör åtgärder mot arbetslivskriminalitet – bland annat i fråga om statsbidrag, som ledamoten lyfte upp. Som jag sa tidigare har slutbetänkandet remitterats, remisstiden har gått ut och vi jobbar vidare med de förslagen i Regeringskansliet.

Anf. 36 MARIE OLSSON (S):

Fru talman! De medel som regeringen nu först sänker med nästan hälften och sedan minskar med ännu mer har möjliggjort viktiga insatser. En sådan är det uppmärksammade projektet vid Västlänken i Göteborg som handlar om att få bort kriminella och oseriösa aktörer i upphandlingar. Inom städbranschen har man hjälpt utsatta arbetare från oseriösa och kriminella arbetsgivare till seriösa arbetsgivare med goda arbetsvillkor. Det handlar inte om symbolpolitik utan om satsningar som faktiskt har gjort konkret skillnad och skapat förändring i människors liv.

Ministern säger återigen att motivet är att statsbidraget har nyttjats i låg grad. Det finns ju flera förslag på hur statsbidraget skulle kunna användas fullt ut och på ett betydligt bättre sätt, men i stället väljer den här regeringen att minska bidraget rejält.

Förutsättningarna för att praktiskt kunna genomföra projekt utifrån dagens utformning av de här statsbidragen är ganska dåliga. Under åren har också projekt med potential att bekämpa arbetslivskriminalitet fått avslag. Regeringen har möjlighet att göra om och göra rätt i stället, men man väljer den enkla vägen och drar ned på bidraget genom att hänvisa till låg nyttningsgrad och prioriteringar i budgeten.

Det handlar i det här fallet alltså inte om att det inte finns ett behov eller en vilja. Det är avsaknad av politiska beslut, styrning och politisk vilja som gör att stödet inte nyttjats mer.

Jag vill fortfarande hävda att arbetslivskriminalitet bekämpas bäst tillsammans, och arbetsmarknadens parter är oerhört viktiga. Statsbidragets syfte är just att samverka.

Fru talman! Precis som ministern sa i sitt svar har Delegationen mot arbetslivskriminalitet redovisat förslag på åtgärder mot arbetslivskriminalitet. Det handlar bland annat om statsbidrag som även omfattar möjligheter för arbetstagarorganisationer att få ersättning för kostnader för att bistå utlänningsar som inte har rätt att vistas i Sverige så att de kan få hjälp enligt lagen om rätt till lön och annan ersättning för det arbete de faktiskt har utfört.

Det finns alltså förslag på att utöka möjligheterna för arbetsmarknadens parter att söka bidrag – även om det kan komma i en annan bidragsform. Regeringen minskar dock på bidraget i ett läge där det kan komma att behövas mer pengar.

Jag vill återigen påpeka vikten av att vi alla hjälps åt i arbetet mot arbetslivskriminalitet. Delaktigheten från arbetsmarknadens parter är avgörande i det arbetet. Myndigheterna behöver parterna, och parterna behöver myndigheterna.

Som politiker behöver vi bidra till att skapa förutsättningar för denna delaktighet, och en av förutsättningarna är att vi avsätter pengar som de kan söka. De ska också ha möjlighet att söka på ett så effektivt och enkelt

sätt som möjligt, för nu har det varit ganska krångligt att få ut de här pengarna.

Jag vill avslutningsvis i det här inlägget fråga ministern varför regeringen inte har lyssnat på alla de instanser som har kritiserat bidragets utformning och tittat på hur man i stället kan omforma bidraget så att det kan användas fullt ut. Jag undrar också varför man inte inväntar de förslag som har kommit från Delegationen mot arbetslivskriminalitet. Där finns det ju faktiskt förslag på att skapa ytterligare möjligheter för bidrag till – i det fallet – arbetstagarorganisationer.

Anf. 37 Arbetsmarknadsminister JOHAN BRITZ (L):

Fru talman! Jag tycker ändå att det är viktigt att slå fast att vi är helt överens om vad vi vill åstadkomma. Sedan kan vi ha lite olika ingångar vad gäller metoder.

Jag ska dock säga att regeringen instämmer i ledamotens beskrivning av arbetsmarknadens parter som viktiga aktörer i det här arbetet. Återigen: Skälet till att anslaget har minskat är att pengarna inte har använts. Även om man kan tycka att det i det stora hela, i en statsbudget, handlar om små summor är det ändå så att många små summor blir större summor på slutraden i en statsbudget.

Jag är inte alls främmande för att utveckla det här arbetet, och rollen för arbetsmarknadens parter i det arbetet, i syfte att få till ett effektivare sätt att bekämpa arbetslivskriminaliteten. Delegationen mot arbetslivskriminalitet, som jag nämnde tidigare och som vi har pratat om här, har lämnat förslag till regeringen. De förslagen har remitterats och bereds i Regeringskansliet, men vi är inte färdiga med den beredningen. Därför är det rimligt att vänta med eventuella justeringar i anslaget.

Anf. 38 MARIE OLSSON (S):

Fru talman! Vi socialdemokrater vill sätta ett väldigt brett program med långsiktiga och kraftfulla insatser för att städa upp på svensk arbetsmarknad.

Bland annat vill vi stärka tillsynen i riskbranscher, höja sanktionsavgifterna och bredda dem till fler områden, utesluta orimligt låga anbud i offentlig upphandling och lagstifta om att som huvudregel begränsa antalet underentreprenörsled till två i branscher med stor risk för arbetslivskriminalitet. Vi vet nämligen ungefär vilka branscher det är som har förhållandevis hög arbetslivskriminalitet.

Vi vill även återinföra satsningen på fackligt samråd, förstärka den regionala skyddsombudsverksamheten och förbättra uppföljningen av A1-intyg i syfte att få mer ordning och reda på arbetsmarknaden. På samma tema vill vi ha mer anslag till Arbetsmiljöverket. Det handlar om att stärka arbetet mot både arbetsrelaterade dödsolyckor och arbetslivskriminalitet.

Det här är några av de åtgärder som vi ser som oerhört viktiga för att komma åt arbetslivskriminaliteten, och i allt det arbetet är arbetsmarknadens parter oerhört viktiga. Det är avgörande att de är med oss i arbetet. Vi är beroende av varandra för att klara av att få stopp på detta.

Jag vill fortfarande hävda att det inte är ett hållbart argument att hänvisa till prioriteringar i budgeten när det, som sagt, i själva verket handlar om 0,0013 promille av regeringens budget. Att bidraget inte nyttjats fullt ut är inte heller ett hållbart argument eftersom det finns förslag på hur man

Prot. 2025/26:21
17 oktober

Svar på
interpellationer

skulle kunna göra om bidraget för att det ska kunna sökas på ett mycket bredare sätt.

För mig framstår det tyvärr mer som att regeringen i det här fallet har valt att prioritera ned möjligheterna för arbetsmarknadens parter att vara delaktiga i och utveckla arbetet mot arbetslivskriminalitet. Det anser vi socialdemokrater vara en felprioritering. Jag hoppas fortfarande att regeringen kan tänka om och visa att man prioriterar det partsgemensamma arbetet.

Anf. 39 Arbetsmarknadsminister JOHAN BRITZ (L):

Fru talman! Jag tycker att diskussionen vi har är väldigt viktig. Arbetslivskriminalitet är någonting som kryper in i kapillärerna i det svenska samhället och den svenska ekonomin. Den påverkar tilliten mellan människor, och den påverkar tilliten mellan företag. Den innebär, skulle jag säga, stora systemhotande risker. Låt oss alltså slå fast det, och låt oss slå fast att vi är helt överens – tror jag – om vart vi bör gå.

Det kanske låter lite byråkratiskt och tråkigt, men jag kommer ändå tillbaka till att pengarna inte har använts och inte beräknas användas. Därför har vi dragit ned på anslaget. Vi har fått in förslag som håller på att beredas, och innan vi har berett de förslagen vore det så att säga konstigt att också göra anslagsförändringar. Det är helt enkelt så jag ser på saken.

Det vi däremot har gjort – bara för att anknyta till ledamotens inlägg om inspektioner eller tillsyn i riskbranscher – är att tillföra resurser till Arbetsmiljöverket för just inspektioner och för att inspektioner ska göras tillsammans med andra myndigheter, som Migrationsverket, Polismyndigheten och så vidare, för att man ska komma till rätta med den olagliga och farliga verksamhet som finns på en del av våra arbetsplatser.

Jag tror och hoppas att vi kommer att få fortsätta diskutera den här frågan. Detta är en gemensam uppgift som vi alla har som värnar det svenska samhället och tilliten. Jag tackar så mycket för den här diskussionen.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 10 Bordläggning

Följande dokument anmälades och bordlades:

Motioner

med anledning av prop. 2025/26:11 Ett nytt förbud mot spel på kredit
2025/26:3820 av Mats Berglund m.fl. (MP)

med anledning av prop. 2025/26:20 Anpassningar av ränteavdragsreglerna
till EU-rätten
2025/26:3818 av Anders Ådahl m.fl. (C)

med anledning av prop. 2025/26:21 Uppskjutet krav på att hållbarhets-
rapportera för vissa företag
2025/26:3819 av Amanda Palmstierna m.fl. (MP)

Följande interpellationer hade framställts:

den 16 oktober

2025/26:72 Moskées samröre med främmande makt

av *Nima Gholam Ali Pour* (SD)

till justitieminister Gunnar Strömmer (M)

2025/26:73 Ronneby flygplats och regeringens flygplatspolitik

av *Heléne Björklund* (S)

till infrastruktur- och bostadsminister Andreas Carlson (KD)

2025/26:74 Nationell strategi för ungas mötesplatser och fritidsgårdar

av *Mats Wiking* (S)

till sjukvårdsminister Elisabet Lann (KD)

§ 12 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 16 oktober

2025/26:94 Beredning av förslag för att bekämpa den illegala ip-tv-marknaden

av *Lars Mejern Larsson* (S)

till kulturminister Parisa Liljestrand (M)

2025/26:95 Säkerställande av socialförsäkringens beredskap vid krig och kris

av *Åsa Eriksson* (S)

till äldre- och socialförsäkringsminister Anna Tenje (M)

2025/26:96 Statens stöd till skolväsendet vad gäller AI

av *Camilla Hansén* (MP)

till utbildnings- och integrationsminister Simona Mohamsson (L)

2025/26:97 Framtiden för Göta hovrätt

av *Angelica Lundberg* (SD)

till kulturminister Parisa Liljestrand (M)

2025/26:98 Nationell kartläggning av fattigdom

av *Fredrik Lundh Sammeli* (S)

till äldre- och socialförsäkringsminister Anna Tenje (M)

2025/26:99 Regeringens ansvar för svenska medborgare

av *Jacob Risberg* (MP)

till utrikesminister Maria Malmer Stenergard (M)

2025/26:100 Tillträde för journalister och yttrandefrihet i Gaza

av *Jacob Risberg* (MP)

till utrikesminister Maria Malmer Stenergard (M)

§ 13 Anmälan om skriftligt svar på fråga

Skriftligt svar på följande fråga hade kommit in:

den 16 oktober

2025/26:84 Farledsavgifter

av *Isak From* (S)

till infrastruktur- och bostadsminister Andreas Carlson (KD)

§ 14 Kammaren åtskildes kl. 11.13.

Sammanträdet leddes
av förste vice talmannen från dess början till och med § 9 anf. 34 (delvis)
och
av tredje vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

ANNA ASPEGREN

/Olof Pilo

§ 1 Justering av protokoll.....	1
§ 2 Anmälan om fördröjt svar på interpellation	1
§ 3 Ärenden för hänvisning till utskott	1
§ 4 Ärenden för bordläggning.....	2
§ 5 Svar på interpellation 2025/26:32 om en svensk maffialag	2
Anf. 1 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M)	2
Anf. 2 TERESA CARVALHO (S).....	4
Anf. 3 LARS ISACSSON (S).....	5
Anf. 4 MATTIAS VEPSÄ (S).....	6
Anf. 5 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M)	7
Anf. 6 TERESA CARVALHO (S).....	8
Anf. 7 LARS ISACSSON (S).....	9
Anf. 8 MATTIAS VEPSÄ (S).....	9
Anf. 9 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M)	10
Anf. 10 TERESA CARVALHO (S).....	11
Anf. 11 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M)	12
§ 6 Svar på interpellation 2025/26:36 om reglerad inställelsetid och lokal polisnärvaro	12
Anf. 12 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M)	12
Anf. 13 LARS ISACSSON (S).....	14
Anf. 14 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M)	15
Anf. 15 LARS ISACSSON (S).....	16
Anf. 16 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M)	17
Anf. 17 LARS ISACSSON (S).....	18
Anf. 18 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M)	18
§ 7 Svar på interpellation 2025/26:38 om polisens krav på att stoppa matcher vid organiserad maskering.....	19
Anf. 19 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M)	19
Anf. 20 LARS ISACSSON (S).....	20
Anf. 21 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M)	21
Anf. 22 LARS ISACSSON (S).....	22
Anf. 23 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M)	23
Anf. 24 LARS ISACSSON (S).....	24
Anf. 25 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M)	24
§ 8 Svar på interpellation 2025/26:52 om aktivklubbar	25
Anf. 26 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M)	25
Anf. 27 MATTIAS VEPSÄ (S).....	26
Anf. 28 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M)	27
Anf. 29 MATTIAS VEPSÄ (S).....	28
Anf. 30 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M)	29
Anf. 31 MATTIAS VEPSÄ (S).....	30
Anf. 32 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M)	31
§ 9 Svar på interpellation 2025/26:21 om neddragning av statsbidrag för att bekämpa arbetslivskriminalitet	31
Anf. 33 Arbetsmarknadsminister JOHAN BRITZ (L)	31
Anf. 34 MARIE OLSSON (S).....	32
Anf. 35 Arbetsmarknadsminister JOHAN BRITZ (L)	33

Anf. 36 MARIE OLSSON (S)	34
Anf. 37 Arbetsmarknadsminister JOHAN BRITZ (L)	35
Anf. 38 MARIE OLSSON (S)	35
Anf. 39 Arbetsmarknadsminister JOHAN BRITZ (L)	36
§ 10 Bordläggning.....	36
§ 11 Anmälan om interpellationer	37
§ 12 Anmälan om frågor för skriftliga svar	37
§ 13 Anmälan om skriftligt svar på fråga.....	38
§ 14 Kammaren åtskildes kl. 11.13.	38